

NÄR ABORTRÄTT OCH RÄTT TILL LIV KROCKAR

- En kvalitativ innehållsanalys om hur dagstidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige

WHEN ABORTION RIGHTS AND THE RIGHT TO LIFE COLLIDE

- A qualitative content analysis on how newspapers present the image of abortion and abortion care in Sweden

Examensarbete inom huvudområdet
Reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa

Avancerad nivå
15 Högskolepoäng
Hösttermin/Vårtermin År 2020

Författare: Felicia Karlsson och Sofia Kilstam
Handledare: Stina Thorstensson
Examinator: Caroline Bäckström

Sammanfattning

Titel: När aborträtt och rätt till liv krockar – en kvalitativ innehållsanalys om hur dagstidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige.

Författare: Felicia Karlsson och Sofia Kilstam

Institution: Institutionen för hälsovetenskaper, Högskolan i Skövde

Kurs: Examensarbete i Reproductiv, perinatal och sexuell hälsa, RP720A, 15 högskolepoäng

Handledare: Stina Thorstensson

Sidor: 34

Månad och år: Augusti 2020

Nyckelord: Aborträtt, abortmotstånd, autonomi, massmedia, barnmorska.

Bakgrund: Varje år genomgår 35000–38000 kvinnor abort i Sverige. Upplevelser av autonomi, skuld och skam finns beskrivet. En stor del av den svenska befolkningen läser dagstidningar varje dag och massmedia anses ha en viktig roll angående opinionsbildningen. Barnmorskans förhållningssätt ska präglas av kvinnans autonomi och kvinnan ska ses som en kompetent individ som självständigt kan fatta beslut. I barnmorskans arbete ingår att stå upp för kvinnans rättigheter och god kunskap i att framföra dessa rättigheter på basis av evidens och forskning. Kunskap om abortframställandet i dagstidningar är viktigt för barnmorskan då det kan påverka kvinnans beslut och hennes tankar kring aborten. **Syfte:** Att undersöka hur svenska dagstidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige **Metod:** En kvalitativ innehållsanalys med induktiv ansats har tillämpats. Analys har genomförts av 126 artiklar från de fem svenska dagstidningar som har störst räckvidd. **Resultat:** Aborträtten och kvinnans rätt till autonomi framställs som om den står på spel, fostrets rätt till liv och abortförsvarande krafter engagerar. Fyra kategorier och nio subkategorier framkom ur analysen. **Konklusion:** Ovanliga och dramatiska aborter och aborthändelser framställs i massmedia framför den okomplicerade majoritetsaborten. Skildringen av abort och abortvård i svenska tidningar kan ses som problematisk då synen på abort i samhället riskerar att stigmatiseras och därmed i slutändan drabba kvinnans autonomi, reproduktiva och sexuella rättigheter.

Abstract

Title: When abortion rights and the right to life collide – A qualitative content analysis how newspapers present the image of abortion and abortion care in Sweden.

Department: School of Health Sciences, University of Skövde

Course: Master Degree Project in Midwifery, 15 ECTS

Author: Felicia Karlsson och Sofia Kilstam

Supervisor: Stina Thorstensson

Pages: 34

Month and year: August 2020

Keywords: Abortion rights, abortion resistance, autonomy, mass media, midwife

Background: 35,000-38,000 women undergo abortion in Sweden every year. Experiences of autonomy, guilt and shame are described. A large part of the Swedish population reads newspapers and the mass media is considered to have an important role in public opinion formation. The midwife's approach must be characterized by the woman's autonomy and be seen as a competent individual who can make decisions independently. The midwife's work includes standing up for women's rights and good knowledge in asserting these rights on the basis of evidence and research. Knowledge about presentation on abortion in newspapers is important for the midwife then it can affect the woman's decision about abortion. **Purpose:** To investigate how Swedish newspapers present the image of abortion and abortion care in Sweden. **Method:** A qualitative analysis with inductive approach has been applied. An analysis of 128 articles from five Swedish daily newspapers with the greatest reach has been carried out. **Outcome:** The right to abortion and women's right to autonomy are presented as being at stake, the fetus's right to life and women's right to abortion is engaging. Four categories and nine subcategories are presented. **Conclusion:** Unusual and dramatic abortions and abortion events are presented in mass media in front of the uncomplicated majority abortion. The portrayal of abortion and abortion care in Swedish media can be seen as problematic as the view of abortion in society risks being stigmatized, and thereby ultimately affecting women's autonomy and reproductive, sexual rights.

Förord

Vi önskar rikta ett stort tack till vår handledare Stina Thorstensson för vägledning och feedback genom den här studiens framväxt. Vi vill också framföra tacksamhet till våra studiekamrater för idéer, inspiration och kloka tankar vid våra handledningstillfällen.

Vi önskar även tacka våra respektive familjer för uppmuntran och stöd under studieprocessen.

Terminologi och definitioner

<i>Autonomi</i>	Individens rätt att bestämma över sin egen kropp
<i>Gestationsvecka</i>	Graviditetens längd räknad från sista normala mensens första dag.
<i>Dagstidning</i>	En tidning som rapporterar allsidiga nyheter och utkommer minst en gång i veckan.
<i>Fosterinsufficiens</i>	Nedsatt funktionsduglighet hos foster
<i>Feticid</i>	Injektion av läkemedel till fostret innan en abort sätts igång. Ett läkemedel som orsakar hjärtstopp hos fostret
<i>Hysterektomi</i>	Borttagande av livmodern genom kirurgiskt ingrepp
<i>Inducerad abort</i>	Framkallad abort med läkemedel och/eller kirurgiskt ingrepp
<i>Infertilitet</i>	Att inte kunna bli spontant gravid
<i>Massmedia</i>	TV, tidningar, radio, tidskrifter och internet som uttrycker information till en stor folkmassa
<i>Opinionsbildning</i>	Aktiviteter som syftar till att påverka uppfattningar, ställningstaganden och ageranden hos enskilda individer, organisationer, företag med flera i en för opinionsbildaren gynnsam riktning.
<i>Räckvidd</i>	Ett mått på hur många människor som nås av ett massmedium
<i>Samvetsfrihet</i>	Avses att inte utföra arbetsuppgifter som strider mot ens etiska, moraliska eller religiösa övertygelse.
<i>SMER</i>	Socialstyrelsens medicinsk-etiska råd
<i>Spontan abort</i>	Missfall. Graviditeten stöts ut spontant.
<i>Trimester</i>	En tidsperiod om cirka tre månader som traditionellt används i kvinnans graviditet. Graviditet delas in i tre trimestrar.
<i>Vakuumexeres</i>	Genom vakuum-instrument suga ut graviditet ur livmodern. I dagligt tal "skrapning".

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
BAKGRUND	1
Abort i Sverige	1
Abortens historia i Sverige	1
Den svenska abortlagen.....	2
Abortprocessen.....	2
Abortmetoder	3
Abort ur ett globalt perspektiv.....	3
Abort i Europa	4
Massmedia	4
Vad är massmedia?.....	4
Massmedias påverkan på samhället.....	5
Abort i internationella massmedier.....	5
Barnmorskans roll i abortvården.....	6
Barnmorskans upplevelse av att arbeta med abort	6
Samvetsfrihet	7
Kvinnors upplevelser av abort	7
Kvinnors tankar och känslor i abortbeslutet.....	7
Stöd.....	8
Autonomi.....	8
PROBLEMFÖRMULERING	9
SYFTE	9
METOD	10
Val av metod	10
Miljö.....	10
Urval	10
Inklusionskriterier	11
Datainsamling	11
Analys.....	12
Etiska övervägande	13
RESULTAT	14
Tema: Aborträtten tillsammans med kvinnans rätt till autonomi framställs som att den står på spel, fostrets rätt till liv och abortförsvarande krafter engagerar.	14
Kvinnans autonomi.....	14

Barnets rätt till liv	15
Kvinnors upplevelser av abort och skildring av svensk abortvård	15
Kvinnors upplevelser	16
Sällsynta och dramatiska aborter	16
Den okomplicerade aborten	17
Medicinsk-etiska dilemman i abortvården.....	17
Livsduglighet och foster som visar livstecken	17
Fosterselektering	18
Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet.....	18
Samvetsfrihet	19
Det politiska spelet och religiösa övertygelser.....	19
DISKUSSION.....	21
Metoddiskussion	21
Resultatdiskussion.....	23
Konklusion	26
Förslag på klinisk tillämpning	26
Förslag på fortsatt forskning	26
REFERENSER.....	27
BILAGOR.....	33

INLEDNING

I Sverige utförs årligen mellan 35000–38000 aborter och de flesta tidigt i graviditeten, innan graviditetsvecka 9. Abort är ett högaktuellt ämne vilket har varit omskrivet och omdebatterat i massmedia den senaste tiden. Globalt sett har stora förändringar i abortlagstiftningen ägt rum. I en del länder liberaliseras abortlagen medan andra länder blir mer konservativa och inskränker på kvinnans möjlighet till autonomi och rätt till abort. Dessa diskussioner runt om i världen skapar även debatt i Sverige. Sverige har idag en av världens mest tillåtande abortlagar där kvinnor har makt över sin kropp och sitt beslut. Massmedia är en ständig källa till information och konsumenter kan nu se, lyssna och läsa när de vill. Det finns en stor mängd information och nyheter i det mediala samhället idag och informationen är en självklar del av vår vardag. Det kan idag vara svårt att skilja adekvat och tillförlitlig information från missvisande information. Barnmorskan arbetar hälsofrämjande och stödjer kvinnans rätt till sin reproduktiva hälsa och rätt att själv bestämma över sin egen kropp. Barnmorskan behöver därför ha kunskap om hur massmedia framställer bilden av abort idag för att kunna möta och stödja kvinnors beslut.

BAKGRUND

Abort i Sverige

I Sverige utförs årligen mellan 35000–38000 aborter vilket är en siffra som varit stabil de sista 10 åren och de flesta aborter genomförs tidigt i graviditeten. Av utförda aborter sker 84% innan graviditetsvecka 9 (Socialstyrelsen, 2015; Socialstyrelsen, 2018). Flest aborter utförs bland kvinnor i åldersgruppen 25–29 år (Abort, 2019). Skäl till abort kan vara många men de vanligaste som uppges är dålig relation till partner, ålder, karriärmöjligheter, utbildning, svårighet att hitta ett passande preventivmedel eller ekonomiska svårigheter (Gemzell Danielsson, 2016).

Abortens historia i Sverige

Ordet abort kommer från det latinska ordet *abórtus* som betyder att *gå ner* eller *komma för tidigt*. Abort innebär att en graviditet avslutas (Abort, 2019). En graviditet varar i genomsnitt i 40 veckor eller 280 dagar räknat från sista menstruationens första dag. (Marsal et al., 2014). Begreppet spontan abort används inom gynekologins terminologi och avser en graviditet som avslutats spontant, ett missfall, vilket inte bör förväxlas med inducerad, framkallad abort (Abort, 2019; SFOG, 2018).

Texter har visat att abort utfördes redan på 1100-talet i Sverige. Straffen för abort var på den tiden lindriga men hårdnade under kristendomens framväxt. På 1700-talet bestraffades abort med döden, ett straff som sen kvarstod till år 1864. Kvinnor med ekonomiska möjligheter kunde från år 1778 föda sitt barn anonymt vilket innebar att hon kunde resa bort och föda sitt barn i hemlighet. Aborterna ökade i antal under 1800-talet och i början av 1900-talet trots den hårda kriminallagstiftning som rådde och trots möjligheten att föda anonymt. Aborterna genomfördes ofta med risk för kvinnans eget liv. Metoder för att utföra aborten kunde vara olika instrument som fördes upp i livmodern, ofta av icke legitimerade professionell vårdpersonal eller läkare. Många kvinnor överlevde inte behandlingen och de som överlevde

fick ofta komplikationer som infertilitet, kroniska bäckensmärter eller blodförgiftning. Så sent som under 1930-talet dog ungefär en kvinna i veckan i sviter av abort (Faxelid & Gemzell-Danielsson 2009). Enligt RFSU (2018) påbörjades under 1930-talet protester mot att abort var illegalt men det var ännu inte aktuellt att kvinnor skulle få möjlighet att självständigt besluta om abort. Faxelid och Gemzell-Danielsson (2009) beskriver att 1938 var året då Sverige fick sin första abortlag, en lag där det fortfarande var kriminellt att utföra en abort men att det av olika anledningar, så kallade särskilda skäl, kunde tillåtas. Enligt svensk förening för obstetrik och gynekologi, SFOG (2018) kunde ett sådant skäl vara om det ansågs finnas en medicinsk risk för kvinnans liv. Särskilda skäl kunde också vara humanitär indikation där graviditeten var en följd av våldtäkt eller incest. Ytterligare ett skäl kunde vara en rashygieniska där det fanns skäl att tro att barnet skulle födas med sjukdom eller risk för sinnessjukdom. Faxelid och Gemzell-Danielsson (2009) menar vidare att Medicinalstyrelsen, nuvarande Socialstyrelsen, var den instans som under 50-talet godkände en abort. En abort kunde endast tillåtas efter granskning utförd av gynekolog och psykiater. På grund av kravet på tvåläkarintyg var processen långdragen. Den rådande abortlagen började under 1960-talet tolkas mer liberalt och 1974 antogs sedan den lag som gäller fram till idag (SFS 1974:595).

Den svenska abortlagen

Sveriges nuvarande abortlag började gälla 1975 (SFS 1974:595). Som abortlagen är utformad idag innebär den att den kvinna som uppehåller sig i Sverige själv har myndighet att besluta om hon vill avbryta sin graviditet fram till och med 18:e graviditetsveckan, 18+0. Kvinnan kan inte nekas abort såvida inte själva aborten anses vara en fara för hennes liv eller hälsa. Efter 18+0 behövs tillstånd från Socialstyrelsens rättsliga råd och att synnerliga skäl föreligger som enligt Rynning et al. (2004) kan vara stark misstanke om eller konstaterad fosterskada. Det kan även vara en situation där svåra psykosociala skäl föreligger. SFOG (2018) visar att den övre gränsen för beviljande av abort inte är uttalad eller nedskrivna i lagen. Den baseras istället på om fostret tros vara livsdugligt och kapabelt att överleva utanför livmodern eller inte. Idag registreras alla, såväl dödfödda barn efter graviditetsvecka 22+0 i folkbokföringslagen vilket innebär att ett godkännande inte ges idag efter den här tidpunkten i graviditeten. Den övre gränsen kan därmed anpassas och justeras utefter aktuell medicinsk forskning och framsteg inom neonatologin utan att lagen behöver skrivas om. Ett godkännande för en inducerad abort kan, i och med lagens utformande, bistås efter vecka 22+0 i de fall då det anses att fostret inte är livsdugligt utanför livmodern. Vad gäller kvinnans liv, om det är i fara på grund av graviditeten, finns ingen övre gräns utan tillstånd ges för avbrytande av graviditeten då det, enligt svensk lag, är kvinnans liv som är det primära (SFS 1974:595; SFOG 2018).

Abortprocessen

Abortprocessen regleras i såväl abortlagen (SFS 1974:595) samt socialstyrelsens föreskrifter om abort (Socialstyrelsen, 2019). Kvinnan har rätt till stödjande samtal av kurator både före och efter abort. Det är av vikt att hon får information och sin abort utförd så snart som möjligt efter att hon bestämt sig och ska både före och efter sin abort erbjudas preventivmedelsrådgivning. Abortprocessen börjar med ett samtal med barnmorska eller läkare och vanligt är att kvinnan redan vid samtalet har bestämt sig för abort. Vid ambivalens är det viktigt att erbjuda extra stödjande samtal. Information om olika abortmetoder skall ges. Medicinsk bedömning görs samt ultraljudsundersökning för datering av graviditeten och för att undersöka vilken metod som rekommenderas. Kvinnan får genomgå en

gynekologisk undersökning för att identifiera tecken till infektioner som kan vara skadliga vid ett abortingrepp och erbjuds screening för sexuellt överförbara sjukdomar. Efter information, undersökningar och screening utförs sedan aborten efter vald metod. Varje mottagning och verksamhet har ansvar för hur uppföljningen ska utformas. De ansvarar även för att undersöka om aborten är komplett genomförd. Många kliniker låter kvinnor som genomgår hemabort själva avgöra om aborten är komplett. För dessa kvinnor är viktigt att de har kontaktuppgifter till vårdgivare vid eventuella frågor eller komplikationer under hemaborten (SFOG, 2018).

Abortmetoder

Abort kan i medicinsk form utföras i hemmet upp till graviditetsvecka 9+0, på sjukvårdsinrättning eller annan inrättning som är godkänd av Socialstyrelsen. Om aborten ska ske i hemmet ska uppstarten äga rum på sjukhus. I Sverige ordinerar läkare läkemedel samt ansvarar för eventuell efterkontroll, i övrigt är det barnmorskor och sjuksköterskor som vårdar kvinnor vid abort (Gemzell Danielsson, 2016; Socialstyrelsen 2019).

Abort kan utföras antingen med medicinsk eller kirurgisk metod. År 2018 utfördes 93% av alla aborter i Sverige genom medicinsk metod (Socialstyrelsen, 2018). SFOG (2018) menar att medicinsk metod innebär att ett läkemedel, Mifepristone, intas i tablettform, vilket hämmar hormonet progesteron. Progesteron är ett nödvändigt hormon för graviditeten. Därefter, vanligtvis två dygn senare ges ett livmodersammandragande läkemedel, prostaglandinanalogue, för att starta utstötningen av graviditeten. Enligt SFOG (2018) är medicinsk metod rekommenderad. En kirurgisk metod, vakuümexeres, kan nyttjas fram till 12:e graviditetsveckan och innebär att man genom instrument med vakuüm aspirerar graviditeten ut ur livmodern. Vakuümexeres var den vanligaste metoden fram till 1990-talet. Den genomförs i lätt narkos eller under lokalbedövning. Gemzell Danielsson (2016) menar att i Sverige är vakuümexeres ett säkert och effektivt ingrepp men att risk för fortsatt graviditet är cirka 1 % om metoden används innan vecka 7. Något som enligt SFOG (2018) är vedertaget hos gynekologer och läkare men inte allmänt känt hos allmänheten.

Abort ur ett globalt perspektiv

SFOG (2018) visar att globalt utförs cirka 56 miljoner aborter årligen. Nära hälften av dessa med en osäker metod vilket genererar i nära 8% av mödradödligheten. Enligt världshälsoorganisationen, WHO (2012) är en osäker abort en abort som inte utförs enligt WHO:s riktlinjer för säker abort. Det kan innebära att aborten utförs av en person utan medicinsk kunskap och/eller i en omgivning med avsaknad av minimal medicinsk standard. Gemzell Danielsson (2017) beskriver att de osäkra aborterna ofta utförs genom omoderna och för kvinnan riskfyllda metoder.

Variationen i synen på abort är stor runt om i världen. Oavsett vilket land kvinnan bor i samt hur landets abortlagstiftning är utformad är sannolikheten lika stor att hon ändå genomgår abort. Restriktionerna skiftar och det finns ofta lagar som begränsar kvinnans rätt att själv bestämma. Många länder har restriktioner som kräver att kvinnan måste få ett godkännande från andra instanser innan hon kan få en abort beviljad. Det kan till exempel vara att hon måste få ett godkännande från en eller två läkare. En annan begränsning kan även vara förhållning av förloppet genom att pressa kvinnan till rådgivning. I vissa fall krävs även tillstånd från partnern eller vårdnadshavaren (Abortlagar i världen, 2019). Gemzell

Danielsson (2016) samt WHO (2019) menar att det finns ett tydligt resultat av att restriktiva abortlagar inte leder till ett minskat antal aborter. Däremot ses mödradödligheten och de komplikationer illegala och osäkra aborter medför öka världen över. Framförallt i de länder där restriktiva abortlagar tillämpas.

I Bowland (2010) studie undersöktes länders förhållande till abort under andra trimestern. Stor skillnad sågs i hur ländernas lagar gällande abort var utförda. Enskilda länder tillåter abort av hälsoskäl eller endast om det anses vara fara för kvinnans liv. Andra länder om det föreligger en diagnostiserad fosterinsufficiens. Brott såsom våldtäkt och incest kan vara en anledning till att få en abort beviljad och utförd där enskilda länder kräver att en polisanmälan upprättats innan aborten. Flera länder har lagar som kräver godkännande från en kommitté eller en eller flera läkare. Zureick et al. (2018) redogör om El Salvador, ett land med en av världens mest strikta abortlagar och vad det gör mot befolkningen i landet, då framförallt de drabbade kvinnorna och vårdpersonal som hanterar abortfrågan. El Salvador förbjuder abort under alla omständigheter och utsätter kvinnorna och läkarna för hårda rättsliga påföljder om ett deltagande och ett genomförande av abort äger rum. Även missfall och dödfödslar får rättsliga påföljder. Kvinnorna riskerar då inte endast straffas för sitt avbrytande eller missfall utan kan även fällas för mord då det inte fötts ett levande barn. I El Salvador anses liv starta vid befruktning. Lagarna medför ett problem då läkare och vårdpersonal inte har rätt att hjälpa kvinnor efter abort. Etiska dilemman uppstår när de önskar hjälpa kvinnan vid till exempel en komplikation av aborten men då riskerar rättsliga påföljder. Enligt Bowland (2010) har även många länder runt om i världen liberaliserat sina abortlagar sedan 1990-talet och många tillåter nu abort under andra trimestern. Bowland menar vidare att framgångsrika anti-abort rörelser påverkat lagstiftningen i många länder på så vis att den övre gränsen för att legalt få utföra en abort har sjunkit.

Abort i Europa

Gissler et al. (2011) visar i sin studie om abortlagar inom Europeiska unionen, EU, att det är totalt förbjudet med abort på Malta. De andra europeiska länderna tillåter abort i varierande grad. Restriktiva abortlagar ses dock där abort endast får utföras vid kraftiga fostermissbildningar, allvarlig risk för kvinnans hälsa eller om graviditet uppstått genom våldtäkt eller våld. I de flesta länder i EU tillåts abort enligt kvinnans fria val vanligtvis till graviditetsvecka 10–14. Sverige sticker ut med fritt val till graviditetsvecka 18. Inga länder i EU kräver partner/makes tillstånd för abort men flera länder kräver målsmans tillstånd för unga tjejer varierande mellan 15–18 års ålder. Det förekommer att länder förbjuder medicinsk abort och endast den kirurgiska metoden används. Det ses ingen skillnad på antal aborter i de länder som tillät abort på kvinnans indikation eller de länder som inte gjorde det. Däremot ses trender i åldrar och när i graviditeten aborter utförs i olika delar av Europa som skulle kunna förklaras med sexualundervisningen i skolan samt tillgången till preventivmedel och sociala normer.

Massmedia

Vad är massmedia?

Massmedia är mediaorganisationer och tekniska medier som yttrar information eller underhållning till en stor folkmassa. Exempel på massmedia är dagstidningar, radio, TV, veckopress, tidskrifter samt internet (Massmedier, 2019). Myndigheten för press, radio och

tv, MPRT, (2019) menar att en stor förändring i den massmediala konsumtionen skedde i och med internet och en radikal förändring har skett det senaste decenniet. Konsumenten kan nu se, läsa och lyssna när de vill. Av befolkningen läser 55% mellan 9–79 års ålder, dagstidningar varje dag, jämfört med 2015 då 65 % av befolkningen mellan 9-79 år sågs läsa dagstidningar. Enligt MPRTs (2017) rapport ses att dagstidningarna har cirka fem gånger mer material publicerat online än i sin ursprungsform, vilket är den tryckta papperstidningen. Läsarfrekvensen ses även sjunka för alla typer av tidningar undantaget lokala gratistidningar.

Massmedias påverkan på samhället

Inom i stort sett alla samhällsområden spelar massmedia en viktig roll och anses ha en avgörande betydelse för opinionsbildningen. Politik och näringslivets framgångar och bakslag förklaras ofta med de mest ansedda mediernas sätt att hantera och sprida information. Dagspress, radio och TV präglar också i hög grad människors dagliga liv där massmedia är en integrerad del av vårt samhälle. Medierna ses påverka samhällsutvecklingen (Hadenius & Weibull, 2005).

Tryck och yttrandefriheten är grundläggande för demokratin och fria massmedier är en förutsättning för ett öppet demokratiskt samhälle. Åsiktsfrihet och yttrandefrihet går även under de mänskliga rättigheterna. I Sverige regleras tryck- och yttrandefriheten i tre av våra fyra grundlagar. *Regeringsformen* (SFS 1974:152), *Tryckfrihetsförordningen* (SFS 1949:105) och *Yttrandefrihetsgrundlagen* (SFS 1991:1469), (Statens medieråd, 2018). Tryckfrihetsförordningen gäller i de tryckta medierna. I övriga medier, till exempel TV, radio och internetpublicering är det yttrandefrihetsgrundlagen (SFS 1991:1469) som reglerar. Tidningar, radio och TV har en stor frihet att sprida de åsikter de anser vara av intresse. Förbud råder inom Tryckfrihetsförordningen och Yttrandefrihetsgrundlagen mot censur. Staten, kommunerna och övrig offentlig sektor har inte makt att vare sig granska eller hindra publicering (Statens medieråd, 2018). Pressens organisationer har sammanställt egna, frivilliga regler, de så kallade pressetiska reglerna. Journalister bör förhålla sig till pressetik när det gäller nyhetsförmedling och opinionsbildning i massmedia. Det kan yttra sig genom att visa hänsyn till enskilda människors integritet samt att sprida korrekta nyheter. Allmänhetens pressombudsman (PO) övervakar hur pressen följer de pressetiska principerna (Pressetik, 2019; Hadenius & Weibull, 2005).

Abort i internationella massmedier

Purcell et al, (2014) visar i sin studie hur brittiska medier framställer abort. Ofta framställs abort på ett negativt sätt och ses som stridande mot de kvinnliga normerna. Avsaknad av synen på abort som ett autonomt val för kvinnans rättigheter, ses bidra till en massmedial stigmatisering av abort. Detta resulterar i att kvinnans abort upplevs sämre samt att hon inte förmår ta del av de rättigheter hon har. Purcell menar vidare att massmedia bör därför uppmuntras att framhäva den positiva bilden av abort och rätten till abort. I en studie om hur abort framställs inom amerikansk TV av Sisson och Rowland (2017) ses hur abort framställs mer riskfylld än vad en abort är. Allvarliga, livshotande komplikationer, interventioner och negativa hälsokonsekvenser målas upp som vanligt förekommande. Komplikationer som stora blödningar, långvarig psykisk ohälsa eller död var beskriven i betydligt högre grad än verkligheten. Interventioner som hysterektomi målas upp som 900 gånger vanligare än vad det är i verkligheten i relation till komplikation av en abort. Dödligheten visades i TV som 7000 gånger högre än dödligheten för abort i USA som idag sker genom moderna metoder och har en mycket låg risk för allvarliga komplikationer eller dödlighet. Sisson och Rowland

menar att det är problematiskt när media sprider fel kunskap och ger en bild av abort som farligare än vad det är. De menar vidare att felaktiga och orepresentativa bilden som media målar upp om abort kan påverka politiker och opinionsbildningen i abortfrågan.

Barnmorskans roll i abortvården

Enligt barnmorskans kompetensbeskrivning (Barnmorskeförbundet, 2018) innebär sexuella rättigheter, att varje enskild person själv har rätt att bestämma över sin egen kropp och sin sexualitet. Reproduktiva rättigheter innebär att varje enskild person har rätt att själv bestämma och ha kontroll över hur många barn och hur tätt hen önskar ha mellan sina barn. Varje enskild person har rätt att hävda dessa rättigheter utan risk för diskriminering, våld eller tvång. Utifrån den internationella etiska koden för barnmorskor (1999) arbetar och respekterar barnmorskan kvinnans autonomi och självbestämmande och arbetar utifrån att tillgodose de behov hon har och inkluderar henne i vården. Barnmorskan arbetar utifrån att skapa tillit, trygghet, delaktighet och jämlikhet och stödjer därmed kvinnans självbild. Borgfeldt et al. (2010) menar att barnmorskan skall ha ett stödjande förhållningssätt och inte rådgiva kvinnan i abortbeslutet utan beslutet vilar fullt ut hos kvinnan själv. SFOG (2018) beskriver att utveckling i abortvården sker och att specialistutbildade barnmorskor tar över arbetsuppgifter som tidigare endast läkare utfört. Såsom datering av graviditeten genom ultraljud.

Barnmorskans upplevelse av att arbeta med abort

SFOG (2018) beskriver att personal inom den svenska hälso- och sjukvården där aborter förekommer är positivt inställda till den rådande abortlagen och uttrycker en önskan att medverka vid abortvård. Trots det kan etiska och komplexa situationer i mötet med aborterande kvinnor uppstå. Att ha ett icke dömande förhållningssätt och visa empati är nyckelfaktorer för vårdpersonal inom abortvården. Andersson et al. (2014) visar i sin studie att barnmorskor och sjuksköterskor bör ha kunskap, empati och förmåga att reflektera över etiska ställningstaganden för att kunna vårda kvinnor vid abort. Stöd av erfarna kollegor samt mentorskap inom abortvården gynnar den professionella rollen. Den personliga utvecklingen och mognaden är faktorer som påverkar den professionella rollen och mötet med aborterande kvinnor. I två studier av Andersson et al. (2014) och Lindström et al. (2011) framkom att barnmorskor kan uppleva svårigheter i abortvården när till exempel tillfredsställande smärtlindring inte uppnås hos kvinnan vilket bidrar till en känsla av maktlöshet hos barnmorskorna. Andersson et al. (2014) menar vidare att det svåraste i abortvården är handhavandet av fostret. Barnmorskan vill hantera fostret med värdighet och i sällsynta fall när fostret visar livstecken kan det upplevas känslomässigt svårt där barnmorskorna hittar olika tillvägagångssätt för att hantera sådana situationer. I Mauri och Squillance (2017) studie om hur barnmorskor upplever abortvård, beskrivs svårigheter i hur vården kan påverkas i mötet med kvinnor där kommunikationen brister. Enligt Mauri och Squillance (2017) samt Andersson et al. (2014) kan mötet med kvinnor som utför upprepade aborter uppfattas ta lätt på sitt abortbeslut. Vilket kan generera i etiska frågeställningar hos vårdpersonalen. Uppfattningen kunde vara att det upplevdes som slöseri av liv. Kvinnor som noga tänkt igenom sina abortbeslut upplevdes mindre svårt att vårda.

Trots att barnmorskor och annan vårdpersonal kan uppleva etiska dilemman i abortvården menar Andersson et al. (2014) att barnmorskorna till största delen hade en positiv inställning till aborter. Arbetet med abortvård kunde generera i känslor av lättnad, glädje och tacksamhet. Det kändes viktigt att få möjlighet till att stötta kvinnan och hennes rättigheter.

Barnmorskorna menar att en icke dömande attityd och respekt är viktig i abortvården. Lindström et al. (2011) menar att barnmorskorna som ingick i studien inte hade några tvivel på deltagandet i abortvården men upplevde sitt arbete ibland motsägelsefullt och utmanande, samtidigt viktigt och belönande. Vidare ser Mauri och Squillance (2017) att personalen upplever sig behöva psykologisk stöd då de annars i stor omfattning kan bära på en frustration och reflektion vilket kunde gå ut över privatlivet. Barnmorskorna och sjuksköterskorna efterfrågade utbildning då de ansåg att handhavandet av aborter kunde vara en svår uppgift. En uppgift som kräver erfarenhet, praktisk och teoretisk kunskap. De önskade även mer kunskap kring hur de ska bemöta och erbjuda kvinnorna och eventuella partners stöd i deras känslor. Enligt SFOG (2018) är kunskap och erfarenhet viktigt men även handledning och tid till reflektion, etiska frågeställningar och kunskap kring smärta och smärtlindring i samband med abort ses som viktiga faktorer. Allt detta för att kunna vara med och bidra till en god omvårdnad.

Samvetsfrihet

I enskilda delar av världen och Europa har vårdpersonal, gynekologer och barnmorskor rätt att vägra delta vid en abort där de kan hänvisa till samvetsfrihet. Det innebär att i vissa länder kan vårdpersonal avstå från arbetsuppgifter som strider mot deras personliga etiska, moraliska eller religiösa övertygelser. Samvetsfrihet kan leda till att kvinnor får svårigheter att utföra sin abort då vårdgivare kan neka dessa kvinnor hjälp. I Sverige är vårdpersonal, anställda i offentlig sjukvård, förpliktigade att delta i alla arbetsuppgifter och därmed även vid abort (SFOG, 2018). Enligt Faxelid och Gemzell-Danielsson (2009) är den svenska abortlagen formulerad på det vis att det etiska dilemmat och beslutet ligger hos den enskilda kvinnan som önskar utföra abort. Ingen annan individ har rätt att påverka hennes beslut.

Kvinnors upplevelser av abort

Kvinnors tankar och känslor i abortbeslutet

I Aléx och Hammarströms (2004) studie upplevde kvinnorna att det var ett eget beslut att göra abort men att beslutet kunde påverkas av familj, vänner, partners och sociala normer. Halldén et al. (2009) och Aléx och Hammarström (2004) menar att när kvinnan upptäckte att hon var gravid kunde känslor som lycka och chock upplevas. SFOG (2018) samt Gemzell Danielsson (2015) menar vidare att många kvinnor redan hade tagit ställning till abort innan graviditeten skett och även haft ett samtal med sin partner om hur de skulle gå tillväga om en graviditet skulle uppstå. Ett abortbeslut innebär ofta motstridiga känslor och tankar. Många upplever både lättnad, tomhet, sorg och ångest och en oönskad graviditet kan framkalla känslor som vid en krisreaktion. Dessa känslor bör inte blandas ihop med ånger över abortbeslutet. Abortprocessen kan hos många även leda till känslor av fördjupad självinsikt och mognadsutveckling. Enligt Hallden et al. (2009) samt Alex och Hammarström (2004) var kvinnorna positiva till sin självständiga rättighet att besluta kring abort men negativt inställda till den egna aborten. Orsak till det kunde vara rädslan över att vid senare tillfälle uppleva ånger eller risken inte ha möjlighet att bli gravid i framtiden. Halldén et al. (2009) beskriver vidare hur kvinnor kunde uppleva glädje och moderskänslor trots att graviditeten inte varit önskad. Kvinnorna beskrev vidare att de antog en mer hälsosam livsstil för att skydda graviditeten trots att de bestämt sig för abort. Det kunde visa sig genom till exempel rök- och/ eller alkoholstopp. Kvinnorna upplevde sig även blivit en erfarenhet rikare men önskade inte hamna i samma situation igen. De kunde minnas sin abort

som en utomkroppslig upplevelse. Aborten påverkade kvinnorna existentiellt och de hade tankar om hur barnet kunde blivit och var tveksamma till graviditeter i framtiden. Den existentiella dimensionen bör få större utrymme i samtalet och i informationen om abort.

I en studie av Makenzius et al. (2013) ses att kvinnor som valt hemabort hade en känsla av autonomi, kontroll och integritet när de befann sig i sin hemmiljö. Där vågade leva ut sina känslor. Kvinnorna upplevde ett självansvar att inte göra upprepade aborter och att hitta ett passande preventivmedel efter aborten.

Stöd

Halldén et al. (2009) visar i sin studie om unga kvinnors upplevelse av abort att de under aborten var i stort behov av stöd från partners, familjemedlemmar och vänner. Stöd kan, enligt Berg (2014), delas in i fyra olika grundläggande delar, känslomässigt stöd, fysiskt stöd, informativt stöd och bekräftande stöd. Enligt Halldén et al. (2009) var barnmorskans stöd, information och empati viktig för kvinnans upplevelse av aborten. Barnmorskor som upplevdes känslolokala eller negativa kunde ge känslor av skam, sorg och ensamhet (Aléx & Hammarström 2004; Halldén et al., 2009). Kvinnor kunde uppleva sig vara i beroendeställning till vårdpersonal. Att få respekt och empati från barnmorskan upplevdes därför viktigt. Adekvat information om abortprocessen var en viktig nyckelfaktor för upplevelsen av aborten. Både kvinnan och hennes eventuella partner önskade bli professionellt bemötta med möjlighet till att ställa frågor och uttrycka sina känslor (Makenzius et al., 2013). SFOGs (2018) rapport visar att många aborter görs i fasta parrelationer vilket innebär att många män är inblandade i abortprocessen. Trots det faktum är mäns upplevelse av abort studerad i liten grad. Enligt SFOG (2018) samt Gemzell Danielsson (2015) kan rätten till abort och synen på abort kan vara kontroversiell och tabubelagd varför många väljer att inte prata om sina upplevelser. Det leder i sin tur till att andras erfarenheter och samtal kring ämnet begränsas. En känsla av yttre referensramar saknas därför vilket kan leda till känsla av utanförskap hos kvinnor.

Autonomi

Autonomiprincipen innebär att varje människa har rätt att själv bestämma över sitt eget liv och över beslut gällande det egna livet. En förutsättning för att det ska vara möjligt är tillgång till saklig och oberoende information. Informationen är underlag för självständiga beslut som värderats i moraliskt ansvar (autonomi, 2019).

Enligt Sandman och Kjellström (2018) förknippas autonomi med ord som frihet, oberoende eller självbestämmande. Inom hälso- och sjukvård i Sverige tas stor hänsyn till autonomi. Rätten till autonomi finns i hälso- och sjukvårdslagen. Inom begreppet autonomi förekommer tre hörnstenar. De hörnstenarna är handlingar, beslut och önskningar. En stor autonomi har den människa som har förmåga att göra önskningar till beslut och handling. Ett begrepp inom autonomi är beslutskompetens. Beslutskompetens innebär att de flesta människor, undantaget svårt psykiskt sjuka eller drogpåverkade, har förmåga att fatta egna beslut gällande sitt liv utifrån information och situation. Autonomi begreppet kan enligt Arlebrink (2006) beskriva hur en människa är fri att handla på det vis hen vill men friheten uppnås endast i relation till andra människor. Människan lever enligt Arlebrink i ett beroendeförhållande till andra som i sin tur betyder att människor har makt över varandra. Den enskilda individen har därför ingen egentlig frihet i sig själv utan frihet uppnås endast i samspel med andra individer.

Autonomi är en grundpelare i humant förankrad vårdetik. En intressekonflikt uppstår när autonomin begränsas vilket kan ske när vårdpersonal inte vill utföra en abort. Det är en inskränkning i kvinnans självbestämmande och går ut över hennes autonomi. Jacobsson (2001) samt Tännsjö (1998) menar att autonomiprincipen betyder erkännande inför andras kapacitet och rätt till självbestämmande och integritet. Barnmorskan arbetar utifrån den internationella etiska koden (1999) där kvinnans autonomi, integritet, värdighet och självbild stöds genom att skapa trygghet och delaktighet och enligt kompetensbeskrivning för barnmorskor (2018) ska barnmorskan arbeta för alla människors rätt att fatta beslut kring sin kropp och sexualitet.

PROBLEMFORMULERING

Den yrkesverksamma barnmorskan möter kvinnor med önskan om abort inom de flesta av de verksamhetsområden hen arbetar inom. Kompetens och kunskap krävs för att kunna bemöta dessa kvinnor och deras partners för att möjliggöra adekvat stöd. Barnmorskans förhållningssätt ska präglas av kvinnans autonomi och kvinnan ska ses som en kompetent individ som självständigt kan fatta beslut. I barnmorskans arbete ingår att stå upp för kvinnans rättigheter och god kunskap i att framföra dessa rättigheter på basis av evidens och forskning. Abort är idag ett kontroversiellt ämne som diskuteras runt om på flera platser i världen och så även i Sverige. Delade meningar råder kring om och när det är moraliskt rätt att utföra en abort samt vilka skäl som bör finnas för att få aborten utförd. Tidigare forskning visar tydligt att abortfrekvensen inte sjunker med mer restriktiva eller konservativa lagar. Det som istället sker är att de illegala och osäkra aborterna ökar och därmed ökar mördramortaliteten. I dagens massmediala samhälle är det inte ett problem att nå information. Problem kan snarare vara att sälla vilken information som är sanningsenlig och korrekt. Kunskap om abortframställandet i massmedia är värdefull för barnmorskan då det kan påverka kvinnans beslut och hennes tankar kring aborten.

SYFTE

Att undersöka hur svenska dagstidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige.

METOD

Val av metod

För att besvara syftet hur abort framställs i dagstidningar i Sverige idag har en kvalitativ metod med en induktiv ansats används. Inom den kvantitativa traditionen är målet att komma så nära den objektiva sanningen som möjligt medan inom den kvalitativa traditionen ses sanningen finnas i betraktarens ögon. Det innebär att omvärlden ses som subjektiv, komplex och beroende av sitt sammanhang och en text bör ses därefter (Lundman & Hällgren Graneheim, 2017). För att analysera den insamlade datan i den här studien tillämpades en kvalitativ innehållsanalys. Forsberg och Wengström (2008) och Lundman och Hällgren Graneheim (2017) beskriver att kvalitativ innehållsanalys används främst tillämpas för att se över stora mängder data och användes till en början av massmedieforskare. Grunden i kvalitativ innehållsanalys kännetecknas av att forskaren på ett strategiskt och stegvist utfört sätt kategoriserar insamlad data vilket i det här fallet är artiklar från dagstidningar. I dessa kategorier identifieras vidare likheter och skillnader vilket senare uttrycks i mönster och teman.

Ansatsen inom kvalitativ innehållsanalys kan vara deduktiv eller induktiv. Den deduktiva ansatsen är en analys utifrån en modell, mall eller teori medan den induktiva ansatsen är förutsättningslös genom tolkning av till exempel människors berättelser. Genom induktiv ansats är forskaren öppen för att ta in och tolka erfarenheter, fenomen och skildringar från verkligheten vilket utgör anledningen till att induktiv ansats valts i det här sammanhanget (Polit & Beck, 2016; Priebe & Landström, 2012). Kontexten i den kvalitativa innehållsanalysen har stor betydelse och det är angeläget för forskaren att förstå sammanhanget. Sammanhanget och tolkningen bör göras med medvetenhet om omkringliggande kultur, personlig historia och livsvillkor och vilken inramning texten är skriven i, till exempel varifrån tidningen har sitt ursprung. Ett stycke i texten kan därmed inte plockas ur och tolkas utan sitt sammanhang då den är beroende av vad som tolkas och förstås i resten av texten (Lundman & Hällgren Graneheim, 2017; Henricson & Billhult, 2017; Polit & Beck, 2016).

Miljö

Miljön för studien är nationell, det vill säga att den utförts i Sverige och svenska dagstidningar. Sverige är ett demokratiskt land och har cirka 10 miljoner invånare (Sverige, 2019). En dagstidning är en tidning som utkommer med minst 1 nummer i veckan och erhåller krav på aktualitet, innehållsbredd och räckvidd (Dagstidning, 2019). 55% av befolkningen mellan 9-79 år läser enligt MPRT (2019) dagstidningar varje dag.

Urval

Enligt Danielsson (2012) ska urvalet göras utifrån att besvara studiens syfte och uppnå en variation av de studerade fenomenet. Tidningsartiklar i Sveriges fem dagstidningar med störst räckvidd är i det här fallet underlag för innehållsanalysen och urvalet görs utifrån syftet. Räckvidden beräknas på antalet läsare mellan 16–80 år som läser en tidning på någon plattform, det vill säga i tryckt tidning, e-tidning eller digitalt, per dag. Dessa tidningar var under den här tidsperioden i rangordning störst räckvidd till minst som följer; Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter, Metro och Svenska Dagbladet (Tidningsutgivarna- medier i

Sverige, 2018). Ledarsidornas olika ideologier var Aftonbladet som oberoende socialdemokratisk. Expressen och Dagens Nyheter som oberoende liberala. Metro som politiskt obunden och Svenska Dagbladet var obunden moderat. Ett intensiteturval har valts för att fördjupa och förstå fenomenet abort och abortvård i Sverige. Enligt Polit och Beck (2016) är intensitetsurval att välja data som är rik på information och som är karakteristiskt för fenomenet.

Inklusionskriterier

Artiklar i Sveriges fem största dagstidningar (Aftonbladet, Expressen, Dagens nyheter, Metro och Svenska dagbladet, som belyser abort och abortvård i Sverige under tidsperioden 2018-01-01 till 2019-12-31.

Datainsamling

Datainsamlingen gjordes i januari 2020 genom sökning av tidningsartiklar i databasen Mediearkivet. Mediearkivet täcker källor från hela Norden. Uppdateringen är kontinuerlig och databasen är sökneutral från algoritmer. Endast granskade källor med ansvarig utgivare publiceras (Retriever, 2020). I första datainsamlingen söktes endast artiklar från år 2019 med sökorden *abort** och *abortvård** i valda dagstidningar. Trunkering med * användes för att få med orden med samma rot men olika stavning och böjning för att inte missa relevanta artiklar (Karlsson, 2017). Sökorden skall vidare enligt Karlsson (2017) vara relevanta för syftet. Vid genomläsning av funna artiklar ansågs materialet bli för brett där stort fokus i artiklarna kom att täcka abortfrågan runt om i världen, framförallt i USA och Irland vilket genererade i att dessa artiklar valdes bort. Vid genomläsning av återstående data sågs inte tillfredsställande variation av fenomenet. Ytterligare en tidning, Svenska Dagbladet, SvD lades då till.

Beslut om att lägga till ytterligare ett sökår, 2018, togs då datainsamlingsmaterialet fortfarande ansågs vara ofullständigt och inte kunde uppfylla tillräcklig variation på fenomenet. Ytterligare en anledning till att sökår utökades var att de funna artiklarna 2019 även innehöll stort politiskt fokus då det var Europaparlamentsval. Sökfunktionen *utan dessa ord* användes med *USA** *Amerika** och *Irland** som exkluderande termer för att undvika globalt omfattande material. Bortfall av artiklar rörde till exempel twitternotat, artiklar som bara nämnde ordet abort i förbifarten eller som berörde surrogatmödraskap.

Sammanlagt år 2018 och 2019 valdes 126 artiklar som ansågs relevanta för syftet och utgör materialet för studiens dataanalys. Sököversikt presenteras i tabell 1.

Tabell 1. Sököversikt i mediearkivet över antal träffar, lästa artiklar och valda artiklar aktuella tidningar och år.

De fem största tidningarna år:	Sökord	Begränsningar	Antal träffar	Lästa artiklar	Valda artiklar
2018	Abort*, Abortvård*	Utan dessa ord: USA*, Amerika*, Irland*	366	90	59
2019	Abort*, Abortvård*	Inga	823	186	67

Analys

Dataanalys genomfördes utifrån kvalitativ innehållsanalys enligt Graneheim et al. (2017). Avsikten var att identifiera både det manifesta innehållet, det som verkligen står men också det latenta innehållet, det som skrivs mellan raderna. Det för att nå en djupare tolkning för att kunna svara på studiens syfte. Som stöd för Analysprocessen har Graneheim et al. (2017) modell för analysprocess används. Först lästes tidningsartiklarna upprepade gånger och därefter identifierades meningsbärande enheter som var relevanta för syftet genom att stryka över meningarna med överstrykningspenna. Meningsenheter är ord eller meningar i texten som har samma betydelse eller innehåll. Därefter kondenserades meningsenheterna för att göra texten mer lätthanterlig utan att det väsentliga i texten försvann. De kondenserade meningsenheterna bearbetades sedan ytterligare och delades in i koder som är en etikett för vad meningsenheterna innehåller. Koderna samlades i olika dokument och sparades för att få en övergripande bild om vad artiklarna handlade om. Koderna bearbetades och likheter och olikheter identifierades i en gemensam tolkningsprocess där både latent och manifest innehåll analyserats. Koderna delades in i olika underkategorier som sedan mynnade ut i kategorier genom gemensam tolkning och bearbetning av texterna. I det sista steget bildades ett tema utifrån tidigare beskrivna tolkningar (Graneheim et al., 2017). Exempel på analysprocessen presenteras i Tabell 2.

Tabell 2. Exempel på analysprocessen enligt Graneheim et al. (2017) modell.

Meningsenhet	Kondenserad meningsenhet	Kod	Subkategori	Kategori	Tema
Rätten till abort handlar inte bara om rätten till att avsluta en oönskad graviditet. Det handlar om att min kropp är min, jag har rätt att bestämma över mig själv och rätt att tänka fritt med stöd i lagen.	Abort handlar om rätt att bestämma över sin kropp, sig själv och att tänka fritt	Kvinnans rättigheter	Kvinnans autonomi	Kvinnors rätt till autonomi och barnets rätt till liv	Aborträtten tillsammans med kvinnans rätt till autonomi framställs som att den står på spel, fostrets rätt till liv och abortförsvarande krafter engagerar.
Ett foster som visar livstecken efter en sen abort är därmed ur etisk synvinkel ett barn och måste jämföras med andra barn när det gäller de grundläggande rättigheterna	Sent aborterat foster är etiskt ett barn	Barnets rätt till liv	Livsduglighet och foster som visar livstecken	Kvinnors rätt till autonomi och barnets rätt till liv	

Etiska övervägande

Enligt Kjellström (2017) skall insamlandet av data ske på ett respektfullt sätt vilka inte riskerar att skada eller kränka berörd informant. Ali och Skärsäter (2017) menar att datainsamling via internet ska samma etiska regler som tillämpas vid all annan forskning. Tidningsartiklar är offentlig information och författaren bakom artikeln vet om att texten publiceras till allmänheten vilken därför kan användas utan samtycke. Etiska dilemman kan uppstå då samtliga deltagare inom en studie har rätt att avbryta sin medverkan men om personen inte vet om att den är med i en studie kan den heller inte kräva att få avbryta sin medverkan.

Vetenskapsrådet (2019), visar på att inom forskning finns det fyra etiska principer viktiga att följa under forskningsprocessen; *Informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Informationskravet innebär att forskaren har som skyldighet att informera deltagaren om studiens syfte. Ett samtycke måste inhämtas från deltagaren där deltagaren är införstådd i att denne när som helst har rätt att avbryta sin medverkan. Konfidentialitetskravet innebär att det inte finns möjlighet för oberörda av studien att inhämta uppgifter kring de deltagande i studien. Deltagarnas identitet ska heller inte avslöjas. Slutligen nyttjandekravet som innebär att de uppgifter som är inhämtade av de deltagande endast får användas i forskningens syfte.

Det etiska ansvaret i processen finns hos forskaren och forskaren ansvarar även för att berörda inom studien är väl insatta i de forskningsetiska principerna. Då informanterna i den här studien kommer via massmedia och därför vid resultatinsamling redan valt att vara offentliga, krävs inte samtyckeskrav men övriga etiska principer har tagits hänsyn till genom att textinnehåll till exempel inte förvrängts under dataanalys (Vetenskapsrådet 2019; Ali och Skärsäter, 2017).

Förförståelse

Alla människor har olika erfarenheter och tidigare varit med om situationer som präglar vårt sätt att förhålla oss till den verklighet vi befinner oss i vilket leder till olika förförståelse. Förförståelsen ger form åt den tolkning vilken vi uppfattar verkligheten genom mer än vi ofta reflekterar kring (Thuren, 2019). Polit och Beck (2016) menar att det är beskriver vikten av att redogöra för förförståelsen för eventuell påverkan av resultatet. Båda författarna har under flertal år arbetat inom gynekologisk vård och förlossning. En förförståelse har oundvikligen grundats genom yrkeserfarenhet. Väsentligen viktigt att ta i beaktning även att viss medial och social påverkan troligen finns. Lundman och Hällgren Graneheim (2017) menar att en förförståelse kan vara ett verktyg till att få en djupare förståelse i texttolkningen. Priebe och Landström (2017) menar att reflektioner om vilka effekter egna förförståelsen kan vara är stärkande för trovärdighet och objektivitet och författarna här hade som intention att genomgående föra en reflektionsdiskussion där förförståelse begrundas och analyseras vilket som underlag senare kan anses förstärka arbetets trovärdighet. Reflektionsdiskussion har kontinuerligt förts författarna emellan i tvåsamhet och vid grupphandledningstillfällen där reflektion och frågeställningar kunnat lyftas och ventilerats.

RESULTAT

Resultatet av studiens analys framställs i tabell 3, Översikt av tema, kategorier och subkategorier. Det framkom under analysen ett tema, fyra kategorier och nio subkategorier.

Tabell 3 Översikt över tema, kategorier och subkategorier

Tema	Kategori	Subkategori
Aborträtten tillsammans med kvinnans rätt till autonomi framställs som att den står på spel, fostrets rätt till liv och abortförsvarande krafter engagerar.	Kvinnans rätt till autonomi och barnets rätt till liv	Kvinnans autonomi
		Barnets rätt till liv
	Kvinnors upplevelser av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelser
		Sällsynta och dramatiska aborter
		Den okomplicerade aborten
	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
		Fosterselektering
	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
		Det politiska spelet och religiösa övertygelser

Tema: Aborträtten tillsammans med kvinnans rätt till autonomi framställs som att den står på spel, fostrets rätt till liv och abortförsvarande krafter engagerar.

Tidningsartiklarna framställde abort och abortvård i Sverige som ett starkt etiskt dilemma. Kvinnans rätt till autonomi och självbestämmande vägdes mot barnets rätt till liv i stark polarisation. Abort skildrades som skrämmande, traumatisk och med fokus på ytterligheter. Samtidigt framhölls att det var en angelägen samhällsfråga som engagerade på individ- och politisk nivå. Majoriteten av den svenska befolkningen sågs vara för Sveriges rådande abortlag med kvinnans hälsa och autonomi i fokus.

Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv

Tidningsartiklarna framhöll motstridigheter mellan kvinnans rätt till autonomi mot barnets rätt till liv. Kvinnans, genom historien, brist på rättigheter om självbestämmande jämfördes i artiklarna mot hur de blev centrala efter 1974 års abortlagstiftning. Lagstiftningen sågs som en symbol för kvinnans rättigheter. Samtidigt pågick en debatt kring det ofödda barnets rätt till liv, som ansågs hamna i skymundan.

Kvinnans autonomi

I den politiska debatten uppgavs att det är kvinnans eget val om hon väljer att besluta om abort eller inte. I enlighet med rådande abortlag lyftes det som hennes rättighet. Politiker och engagerade framhävde i artiklar att abortlagen och därmed kvinnans rätt till autonomi ska

upprätthållas och vara självklar. Det här sågs vara en högst aktuell fråga under europaparlamentsvalet 2019.

“Det är inte upp till mig att avgöra om en kvinna ska fullfölja en graviditet eller inte, det måste vara upp till henne. Det här är ett jättesvårt etiskt dilemma om rätten till liv och när livet börjar men hur man än vrider och vänder på det har vi landat i att det måste vara kvinnan som ska bestämma om hon vill fullfölja graviditeten eller inte.”

Vidare i debatten diskuterades synen på kvinnan som gör abort. Artiklar menade att det var socialt utsatta kvinnor som valde att genomgå aborter medan andra debattörer lyfte att ingen värdering bör läggas i vem som utför en abort utan utförs i alla samhällsklasser. Andra röster i debatten menade att utan rätten att bestämma över sin egen kropp kan ett jämställt samhälle aldrig uppnås.

“Rätten till abort handlar inte bara om rätten att avsluta en önskad graviditet. Det handlar om att jag har rätt att tänka fritt med stöd i lagen och rätten till trygghet inom vården.”

Barnets rätt till liv

I artiklarna belystes hur abortmotståndare hävdade att det inte var någon skillnad mellan ett foster och ett barn. Det framställdes som ett etiskt dilemma där abortmotståndare ansåg att det var få som stod upp för det ofödda barnets rätt till liv och att det kom i skymundan bakom kvinnans rättigheter.

“Det är bara en massa prat om kvinnan och hennes kropp, men barnets rätt till liv är också viktigt. Det ofödda barnet har också rättigheter, det är aldrig någon som pratar om det.”

Det belystes även att abortmotståndet ändrats över tid i Sverige. Aktiva abortmotståndare ansåg sig jobba i motvind och såg sig inte bli accepterade för sina åsikter. Skildringar framkom, i fåtal artiklar, där demonstrationer med abortmotståndare förmedlar sin åsikt om att kvinnor som beslutar att utföra en abort är mördare. De menade att det inte handlar om att endast stå upp för kvinnors rättigheter utan att på samma sätt stå upp för barnets rätt till liv, något de anser väga lika tungt.

“Det är ingen skillnad på ett foster och ett barn - alltså kan abort likställas med dödande.”

Kvinnors upplevelser av abort och skildring av svensk abortvård

Framställningen av abort och abortvården i Sverige skildrades genom kvinnors berättelser där de delade med sig av sina upplevelser. Dessa berättelser var inte sällan ytterligheter. Sällsynta och dramatiska händelser skildrades där situationer med tvång beskrevs och känslor som ånger och lidande målades upp. Abortvården gestaltades även genom statistik. Statistik som återgav en verklighet där färre tonåringar gjorde abort och där majoriteten av alla aborter utfördes som medicinska okomplicerade i tidig graviditet.

Kvinnors upplevelser

Kvinnors upplevelse av abort framställdes ofta genom kända personers skildringar och upplevelser. Beskrivningarna av att genomgå en abort framstod både som en fysiskt och psykisk påfrestning med känslor av skuld och skam. Tabun och tystnadskulturen utmålades som utbredd. Dessa känslöytringar beskrevs trots att kvinnorna varit säkra i sitt beslut. Kvinnorna i artiklarna beskrev abortbeslutet som svårt och att de i vissa fall påverkats av omgivningens åsikter. Som exempel nämns att beslut inte kunde fattas förens det juridiskt var för sent för att utföra abort. Andra känslor som skildrades var ånger, ensamhet och tomhet. Artiklar visade att även relationen kunde påverkas av aborten. Tankar och oro över framtida fertilitet och fantasier om hur livet hade sett ut om graviditeten fullföljts skildrades.

“Jag tänker på hur mitt liv hade sett ut idag om jag behållit barnet. Då hade jag haft en åttaåring nu.”

Upplevelser av ett dåligt bemötande från vårdpersonal kunde resultera i känslor av skuld och skam över att ha utfört en abort. En organisatorisk svaghet i abortvården belystes genom att kvinnor som skulle utföra abort fick dela väntrum med kvinnor som skulle föda.

“På journalen, satt ett gem. Gemet fäste en ultraljudsbild av fostret. Han sköt den emot mig. Jag såg den. Han förklarade hur skrapningen skulle gå till. Jag sa att jag förstod. Han sa att han hoppades slippa se mig där igen, men att han inte trodde att jag skulle “lära mig något”.”

Det framkom också berättelser där kvinnor gjort abort på medicinsk indikation då fostermissbildningar setts eller där kvinnan blivit allvarligt sjuk under graviditeten. Samtidigt som de flesta aborter framställdes som svåra så kunde även aborten lyftas som en positiv upplevelse där känslor av frihet, egenmakt och självbestämmande upplevdes. Andra skildringar visar att aborten inte upplevdes så smärtsam.

Sällsynta och dramatiska aborter

Sällsynta och dramatiska abortsituationer beskrevs i tidningsartiklarna. Artiklarna beskrev kvinnors skäl till varför de väljer att genomgå abort. Skälen kunde vara tvång och yttre påverkan. Resultatet visar att aborten kan upplevas kränkande om den till exempel genomgås som häktad med hand- och fotfängsel. Tidningarna skildrar också att behöva genomgå abort på grund av dödshot från partner eller efter skador från terrorattentatet på Drottninggatan.

“Hon hade haft så mycket stress mot sin kropp och så mycket starka mediciner i sin kropp att det inte gick att kräva av n.n., varken själsligt eller kroppsligt, att göra den här resan.”

Tidningarna belyste också foster som aborteras i graviditetsvecka 30 efter en felbedömning av graviditetslängden. Fostret bedömdes, innan aborten, vara i graviditetsvecka 12. Det diskuterades av debattörer och myndigheter om huruvida fostret skulle ses som ett barn med ett barns rättigheter eller inte vilket vidare bidrog till debatten om barnet var ett brottsoffer eller inte. Sjukhuset polisanmälde i det här fallet sig själva och åklagaren inledde en förundersökning om grovt vållande till annans död. Fallet lades sedan ner med motiveringen att ett ofött barn inte är ett brottsoffekt enligt åklagare.

“Ett ofött barn där förlossningen inte har påbörjats är inte ett brottsobjekt i straffrättslig mening”

Den okomplicerade aborten

Statistik presenterades i artiklar som visade att aborter sker allt tidigare i graviditeten. Statistiken visade också att antalet tonårsaborter minskar samt att svenskar var nöjda och värnade om abortlagen. Det framställdes att trots den en gräns för abort till och med vecka 18 i Sverige är det få som utför abort efter vecka nio. Det rapporterades att ökad användning av långtids-preventivmedel minskade antalet aborter. En ökning av hemaborterna, istället för på sjukhus, sågs och därmed även aborter som utfördes genom medicinsk metod. Beskrivningar skildrades där kvinnor upplevde aborten mer trygg när de fick vistas i sin hemmiljö. Artiklar beskrev hur en abort går till rent medicinskt på ett enkelt och okomplicerat sätt där aborten normaliseras.

Det framkom i tidningsartiklarna att aborter skildrades mer verklighetsförankrat i populärkulturen nu än tidigare. Artiklar lyfte även fram att självmordsbenägenhet, efter att ha genomgått abort, tidigare felaktigt kopplats samman. I artiklarna poängterades att studier visat på att andelen kvinnor som försökt begå självmord är nästintill lika som bland dem som utfört abort och dem som inte har gjort det.

Det belystes i artiklarna att i Sverige är abort något många i samhället får erfara. I artiklar där frågan om det svenska folket är nöjda med svensk abortlagstiftning var svaren genomgående att de var nöjda och att de tyckte att rådande lagstiftning fungerade utmärkt. Opinionsmässigt visade artiklarna att abortfrågan i stort sett var död, att abort är en självklarhet i Sverige och stödet för fri aborträtt ökar.

“Ja, det är en välgrundad lagstiftning vi har idag. Det är viktigt att kvinnor har rätt att bestämma över sina egna kroppar.”

Medicinsk-etiska dilemman i abortvården

Svårigheter och etiska ställningstagande i abortvården framhölls i artiklarna. Gränsen för när ett foster är livsdugligt har sjunkit nedåt i graviditetsveckor och framgångar i neonatologin gör att gränsen mellan när abort tillåts och ett foster skulle kunna överleva ställs på sin spets. Det problematiserades när aborterade foster visar livstecken och det diskuterades hur vårdpersonal skall hantera detta. Artiklarna framhävde att detta kunde upplevas som svåra etiska dilemman för vårdpersonal. Tidningarna skildrade en bild av att abort kan leda till selektering på grund av kön, diagnoser och kromosomavvikelse och de etiska frågeställningar det medför.

Livsduglighet och foster som visar livstecken

Det beskrevs att politiker önskat en översyn av abortlagen eftersom gränsen för när ett foster kunde betraktas som livsdugligt utanför livmodern har sänkts. Bland annat beskrivs hur vårdpersonal utfört livsuppehållande åtgärder på foster som visat livstecken efter abort. Detta berörde och startade en debatt om en ändring i abortlagen med medföljande diskussion om gränsen för livsduglighet bör ses över.

“Det skulle förvåna mig om detta verkligen är en praxis som de flesta av oss anser vara moralisk. Ett riktmärke som uppmanar sjukvårdspersonal att inte rädda liv”.

Det uppmärksammades att om en fast veckogräns fastställs och den nuvarande medicinska livsduglighetsgränsen fortsätter att krypa nedåt skulle det på sikt leda till att fler livsdugliga foster föds fram. Fetucid diskuteras som en möjlig åtgärd för att undvika att foster visar livstecken och ha hjärtaktivitet efter framfödande. Det skrevs om det etiska dilemma som kunde uppstå när det aborterade foster visade tecken på liv. Det lyftes frågeställningar om huruvida den som visar livstecken efter abort har lika stor rätt till liv som en förtidigt född, där olika professioner ses motstridiga.

“Ur alla rimliga synvinklar bör det ses som en integrerad del av aborten. Möjligheten att erbjuda fetucid bör därför liksom Smers övriga förslag diskuteras seriöst och sansat. det är begreppet “livsdugligt som är kruxet.”

Fosterselektering

Artiklar uppmärksammade att det enda alternativet kvinnor som väntade barn med Downs syndrom fick presenterade för sig, av läkare, var att göra abort vilket kvinnorna ifrågasatte.

“Tråkigt nog fick vi en jätteelak läkare. Hon ville att jag skulle göra abort, men jag vägrade.”

Artiklarna presenterade att det idag och i än större grad i framtiden, kommer att finnas möjlighet till selektiv abort, där bland annat kön och IQ kan påverka föräldrarnas beslut. Här det moderna samhället inte plats för svagbegåvade var en fråga som ställdes. Det poängterades att det samma gäller kön där det är förbjudet att abortera på grund av kön hos fostret. Detta framhövdes dock, inte hindrat att selektiva aborter i ett flertal länder, har lett till ett överskott av pojkar. Resultatet pekade på att könsselektering troligen kommer öka i Sverige då det går att fastställa kön tidigt i graviditeten med hjälp av provtagningar för DNA som går att köpa privat. I ett mångkulturellt samhälle sågs faktorer som arv och kultur spela in i frågan om fosterselektering.

“I klartext betyder det att flickor ibland väljs bort av familjer med icke-västlig kulturell bakgrund. SCB-data har visat att svenska kvinnor helst vill få minst en flicka medan kvinnor med bakgrund i mer traditionella kulturer vill föda en pojke även när de bor i Sverige.”

Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet

I artiklarna avhandlades att religion, politik och kulturella aspekter är styrande faktorer i abortfrågan. Den politiska debatten beskrevs ofta som polariserad i abortfrågan där ytterligheter ställdes mot varandra. Där den ena sidan beskrev rätten att följa sitt samvete i yrkeslivet beskrev den andra sidan som en inskränkning av rätten till abort. De lyfte att det kan resultera i en minskad frihet och rätt till sin kropp, som i förlängningen ökar risken för illegala och osäkra aborter. Så även mödradödligheten.

Samvetsfrihet

Artiklarna gav en bild av att enskilda politiska partier önskade att barnmorskor i Sverige skulle ha möjlighet att avstå från att utföra arbetsuppgifter såsom abort genom att hänvisa till sin samvetsfrihet. Det framhövdes att samvetsfrihet var vanligt förekommande i Europa. Ett förslag presenteras av politiker att ha två olika riktningar i barnmorskeutbildningen där abort är valbart.

“Jag vet att det går att lösa - på arbetsplatser om det finns en barnmorska som av olika anledningar inte vill arbeta med alla arbetsuppgifter”

Begreppet samvetsfrihet blev aktuellt i den politiska debatten när en barnmorska hävdade att hon i sin profession hade rätt att neka utföra arbetsuppgifter, däribland att bistå vid abort. I debatten hänvisades det till Europakonventionen som säger att: var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

Debatten lyftes också åt andra hållet med stark kritik mot samvetsfrihet. De menade att det skulle vara självklart för barnmorskor och läkare att utföra aborter, att det ingår i dess profession. Beskrivningar framkom där barnmorskeyrket definierades innefatta mer än bara förlossningsvård där barnmorskor står upp för sin profession.

“Väljer man det här yrket gör man det för att man vill stå upp för kvinnors rätt till sin kropp och reproduktiva hälsa. Är man emot abort ska man ta ett annat jobb.”

Samvetsfrihetmotståndarna menade vidare att samvetsfrihet skambelägger kvinnor med abortönskan och att det i förlängningen minskar tillgängligheten för vård. En kvinna skall inte riskera träffa en barnmorska som enligt sin privata övertygelse inte vill hjälpa eller diskutera ett ämne som abort. Detta gör att kvinnor nekas sin lagliga rätt och far illa. De uttryckte vidare att i länder där samvetsfriheten är stark och praktiseras kan den utgöra ett hot mot den fria aborträtten.

“En polis kan ju inte välja och vraka fritt bland arbetsuppgifter, och till exempel kräva att slippa befatta sig med narkomaner.”

I artiklar senare i debatten drog politiker tillbaka frågan om att driva samvetsfrihet som en politisk fråga. Det framkom även att själva begreppet samvetsfrihet problematiseras och motståndare i samvetsfrihetsfrågan menade att det i stället skulle heta vårdvägran och fastslås i hälso- och sjukvårdslagen.

Det politiska spelet och religiösa övertygelser

I artiklarna uppmärksammades abortfrågan som politiskt laddad där enskilda partier ville införa restriktioner i lagen med sänkt veckogräns för abort. Det debatterades om på vilken politisk nivå abortfrågan skulle avhandlas, på EU-nivå eller på nationell nivå. Det framhölls i artiklar att abortfrågan inte skulle vara en politisk fråga utan ligga på individnivå. Utrymme gavs för enskilda politiker som sticker ut i frågor om abort och där politiker smutskastar varandra.

“Vad gäller n.n. abortmotstånd, försöker de rulla tillbaka tiden till något slags dinosaurietid, men vi har satt stopp för det.”

I den politiska debatten avhandlades också partier som önskade sänka gränsen för fri abort till 12:e veckan. Opinionsen svarade med att detta skulle medföra ett hårt slag mot Sveriges kvinnor. Det framhövdes vidare att många kvinnor, mot sin vilja, skulle tvingas fullfölja en oönskad graviditet. Det lyftes att kvinnor behöver istället för fördömande, samhällets stöd. Obstetiker inom området svarar på politikernas förslag;

“...det inte finns någon viktig medicinsk skillnad mellan ett foster i vecka 11 och i vecka 13.”

Senare i debatten sågs politiker dra tillbaka sin åsikt kring sänkt abortgräns och förklarade den som;

“Vi har konstaterat att det här med att diskutera veckor är fullständigt meningslöst. Mitt syfte med att lyfta den här frågan har alltid varit att minska antalet oönskade graviditeter och i förlängningen antalet aborter - som sticker ut i ett nordiskt perspektiv. “

I dagstidningarna framställs religion som en vattendelare i abortfrågan. Artiklar tog upp församlingar och samfund där ledare hade olika uppfattning i hur de ställde sig i frågan till abort. En stark religiös ledare gick ut i flertal artiklar med budskapet om att utföra en abort är likställt med att mörda. Denne religiöse ledare ifrågasätter om det är rätt att ta ett liv för att som hen uttryckte det *“lösa ett problem”*. Även en jämförelse av att avbryta en graviditet pga upptäckta fosterskador kan enligt denne jämföras med nazisternas rasprogram under andra världskriget.

Det framhölls hur kultur och bakgrund påverkade ståndpunkten i abortfrågan. Det gavs en bild av att migranter anammade och anpassade sig efter majoritetbefolkningens värderingar snabbt men abortfrågan ligger djupare rotat och förändrades inte samma utsträckning. Det framställdes också av *“abortliberaler”* att de *“abortkonservativa”* önskar sprida en falsk bild av abort. Paralleller dras mellan tv serien *“The Handmaid's Tale”* och konservativas bild av hur de önskar att ett samhälle ska se ut. Diskussionen löd att de konservativa målar upp bilden av att kvinnor väljer abort som standardlösning.

“Jag tror inte att det är en särskilt vanlig standardlösning ens i par där bägge är prostituerade heroinister, och än mindre i den välordnade medelklass man kan förmoda att hon hänvisar till. Villfarelser om abort finns det gott om i de konservativa lägren eftersom det egentligen inte handlar om abort utan - som vanligt - om kvinnors frihet och sexualitet.”

DISKUSSION

Metoddiskussion

Studiens syfte var att undersöka hur svenska dagstidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige. I den här studien har en kvalitativ innehållsanalys med induktiv ansats används. Detta för att ha möjlighet att fördjupa och införskaffa en inblick i det fenomen som tolkas. Elo et al. (2014) menar att valet av metod ska ge möjlighet att svara på syftet för att stärka studiens trovärdighet. Lundman och Hällgren Graneheim (2017) understryker vikten av att föra en reflektion kring *giltighet*, *tillförlitlighet* och *överförbarhet* för att uppnå *trovärdighet* i en studie. De menar att resultatets *giltighet* avser om det är det karaktäristiska och representativa ur materialet som återspeglas. De menar vidare att *tillförlitligheten* ökar om ställningstaganden under analysens gång ständigt styrks. *Överförbarhet* innebär i vilken grad det redovisade resultatet kan appliceras på verkligheten. Enligt Graneheim et al. (2017) finns risk för tolkning utifrån forskarens förförståelse vid induktiv ansats och skall tas i beaktning.

Artiklar eftersöktes endast i en databas, Mediearkivet. Den bedömdes kunna ge tillfredsställande analysmaterial för att uppnå *trovärdighet* då den täcker källor från hela Norden samt att mediearkivet uppdateras kontinuerligt och är sökneutral från algoritmer. En databas ansågs därför vara tillfredsställande trots att Henricsson (2017) menar att sökningar i olika databaser kan stärka *trovärdigheten*. Enligt Lundman och Hällgren Graneheim (2017) kan mängden insamlade data inte mätas i kvantitet utan det är variationer i innehållet som avgör om tillfredsställande variation av fenomenet uppnåtts, vilket av författarna till den här studien bedömdes råda efter insamlad data.

Eftersom syftet med studien var att beskriva hur tidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige i nutid bedömdes år 2018 och 2019 som *trovärdiga*. Polit och Beck (2016) menar att variation av data är väsentligt för studiens *giltighet* vilket genererade i att författarna till den här studien beslutade att lägga till en dagstidning vilket bedöms ha ökat den här studiens *giltighet*. Resonemang har förts kring om resultatet inte blivit lika politiskt laddat om studien utförts under år då det inte var val i Sverige vilket bedöms troligt. Resonemang har också förts kring urvalet av tidningar som skett genom räckvidd. Vid undersökandet av räckvidd som gjordes i januari 2020 fanns ingen dokumenterad räckvidd för år 2019 sammanställd. Det här kan ses som en möjlig svaghet då det under 2019 potentiellt kunde varit någon annan tidning som redovisats med störst räckvidd med eventuell annan ideologi vilket skulle kunna påverkat studiens resultat.

Genom Graneheim et al. (2017) femstegsanalys gjordes dataanalysen av insamlade data strukturerat och metodiskt vilket under analysprocessens gång dokumenteras i metoden och exemplifieras i Tabell 2. Första steget var att samtliga artiklar lästes upprepade gånger av båda författarna för att se om de var relevanta och kunde ses svara på syftet. Författarna har valt att utföra analysprocessen tillsammans där uppkomna frågor och eventuella funderingar direkt har behandlats. Genom dialog har sedan ett ställningstagande kunna tagits i samstämmighet. Enligt Henricsson (2017) samt Lundman och Hällgren Graneheim (2017) stärks *trovärdigheten* i arbetet då varje steg i analysprocessen diskuteras och tolkas mellan författarna för att minska risken för missförstånd och feltolkningar. En styrka under dataanalysen är att samtliga artiklar författarna läst är skrivna och lästa på svenska vilket

minskat risken för feltolkningar vid översättningar från olika språk vilket Forsberg och Wengström, (2015) lyfter som en potentiell risk vid kvalitativa studier. Lundman och Hällgren Graneheim (2017) samt Polit och Beck (2016) menar på att lyfta valda citat under analysprocessens gång, för att sedan ta med i resultatet, ökar *tillförlitlighet*, *giltighet* och *trovärdighet*.

Författarnas förförståelse har tagits i beaktning och medvetandegjorts under studiens gång. Polit och Beck (2016) menar att förförståelsen inte helt går att åsidosätta utan att den skall medvetandegöras. De menar vidare att genom förklaring av förförståelsen påvisas även *tillförlitligheten*. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) samt Lundman och Hällgren Graneheim (2017) utgår författarna från sin förförståelse i arbetet. Med det här menas att eventuella tidigare kunskaper och erfarenheter till viss del påverkar tolkningen. Vidare menar de även att författarnas förförståelse ständigt förändras. Genom påminnelse och bearbetning av förförståelsen har egna tolkningar lyfts och omvärderats. Både den medvetna och en från en början omedvetna förförståelsen har därigenom försökt synliggöras. Då båda författarna sedan tidigare har klinisk erfarenhet av abortvård ansågs detta viktigt då viss förförståelse antogs finnas. Detta kan ses som en svaghet och påverka resultatet om förförståelsen inte medvetandegörs. Grupphandledningstillfällen och kontinuerlig reflektion mellan författarna har istället möjliggjorts vilket kan ses som en styrka i den här studien.

Forsberg och Wengström (2015) menar att de etiska aspekterna är viktiga att ta hänsyn till för att stärka *trovärdigheten*. Ali och Skärsäter (2017) menar att vid offentlig kommunikation behövs inte ett informerat samtycke då det redan finns ett godkännande vid publicering. I den här studien har författarna beslutat att inte namnge offentliga personer eller politiska partier då det inte anses ha betydelse för att stärka *tillförlitligheten* trots att dessa etiska aspekter kan bortses vid offentlig kommunikation.

En begränsning i dataanalysen var all textmaterial som skulle analyseras och sammanställas vilket var tidsomfattande och då tidsbegränsning fanns kan detta vara en svaghet och påverka arbetets trovärdighet (Henricsson, 2017). Under den här studien har dock dialog och gott samarbete samt möjlighet att förhålla sig till en uppjord tidsplan skapat möjlighet för att kontinuerligt utföra en grundlig och väl analyserad studie vilket torde stärka *trovärdighet* och *tillförlitlighet*. Under studiens gång har genomgående litteratur och aktuella vetenskapliga artiklar eftersökts för att stadigt upparbeta en nivå av *tillförlitlighet* till arbetet och texten. Enligt Mårtensson och Fridlund (2017) har studiens *trovärdighet* stärkts då träffar med handledare och andra studenter, både fysiskt på campus och digitalt genom möten via zoom har ägt rum där möjlighet till feedback, konstruktiv kritik och granskning genom nya infallsvinklar givits. Även samtal med handledare över telefon har genom hela processen funnits till hands och används där frågeställningar och funderingar uppstått. Högskolans riktlinjer för examensarbete har följts i studien.

Ett resonemang har kontinuerligt förts kring val av begreppet foster eller barn i resultatet. I de granskade tidningsartiklarna skiftar benämningen mellan barn och foster. Efter övervägande har författarna beslutat att använda benämning barn då det ses mest frekvent förekomma i artiklarna. Majoriteten av abortmotståndets röster ses här använda sig av benämningen barn trots att det medicinskt sett är och räknas som ett embryo eller foster under de veckor abort är tillåtet i Sverige. Motiveringen av författarna till studien var ge en så korrekt och målande bild av debatten och tidningars framställande av aborterade foster

som möjligt. Detta i enlighet med Lundman och Hällgren Graneheim (2017) som menar att syftet är att komma så nära den objektiva sanningen som möjligt. Författarna till den här studien har ställt sig frågan och har fört en dialog och en diskussion kring huruvida benämningen foster eller barn kan påverka läsarens syn på resultatet och eventuellt förstärka känslor av skuld och skam hos kvinnor som utfört abort. Weibull och Wadbring (2014) menar att massmedia påverkar opinionen och åsikter kring ett fenomen. De menar vidare att begrepp eller händelser som frekvent utmålas i media kan normaliseras i samhället.

Vidare kan ett resultat inom kvalitativ innehållsanalys, enligt Danielsson (2017) inte ses som generaliserbart men vara väl *överförbart* på liknande grupper och situationer. Det är betraktaren som avgör om studiens resultat är *överförbart* till klinik. Studiens resultat anses av författarna till den här studien vara *överförbar* till verksamheter där barnmorskor arbetar med abortfrågor i Sverige.

Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka hur svenska tidningar framställer bilden av abort och abortvård i Sverige. I resultatet framkom att svenska tidningar framställer abort och abortvård ur olika synvinklar. Statistik och fakta presenteras, politiska debatter redogörs angående abortfrågan men också upplevelser, berättelser och etiska dilemman i vården skildras. Det ses att aborträtten skyddas och värnas om men även ifrågasätts och problematiseras. Resultatet skildrar också händelser i abortvården som anmälts. Temat som framkom i resultatet var att aborträtten tillsammans med kvinnans rätt till autonomi framställs som att den står på spel, fostrets rätt till liv och abortförsvarande krafter är engagerade. Motstridigheter i resultatet kunde urskiljas mellan kvinnans rätt till autonomi och självbestämmande och sattes i debatt mot barnets rätt till liv. Under europaparlamentsvalet 2019 sågs abortfrågan vara aktuell. Debattörer använde å ena sidan rådande abortlagstiftning som en symbol för kvinnans ställning och rättigheter i samhället idag. Det här är något som styrks i tidigare forskning som visar att kvinnors autonomi och rätt till självbestämmande bör bevaras, att kvinnans beslut i abortfrågan är adekvat och inte bör ifrågasättas (Allotei-Reidpath et al., 2018; Sandman & Kjellström, 2018; Alebring, 2006) Detta styrks även av den svenska abortlagen som menar att det ytterst är kvinnans liv som är det primära (SFS 1974:595). Den andra sidan av debatten som framkom i resultatet för denna studie, var abortmotståndare som ställde sig bakom det ofödda barnets rätt till liv. De menade att en debatt där kvinnans autonomi och självbestämmande aldrig kan föras utan att samtidigt lyfta barnets rättigheter. Detta stärks av RFSU (2019) som menar att abortmotståndet i Sverige främst fokuserar på barnets rätt till liv, vårdpersonalens rätt att avstå från att utföra aborter och att sänka abortgränsen. Anmärkningsvärt att lyfta är att abortfrågan och abortdebatten i vissa fall framstod som att den svenska aborträtten står på spel. Resultatet visar dock att så är inte fallet utan det ses att majoriteten av den svenska befolkningen, politiker och vårdpersonal, är för den rådande abortlagstiftningen.

I resultatet framkom skildringar av kvinnors upplevelser och beskrivningar av abort. Resultat visade också en bild av aborter som presenteras i statistik och normaliserar abortprocessen. Kvinnors upplevelse av abort beskrevs som smärtsam och resulterade inte helt sällan i känslor som ånger och sorg. Ytterligare en anledning till negativa upplevelser i samband med abort visade sig vara bemötandet av vårdpersonal och organisatoriska svårigheter i vården. Upplevt dåligt bemötande i vården sågs resultera i känslor av skuld och skam. Tidigare forskning inom ämnet visar att stöd och ett gott bemötande av vårdpersonal i

abortvården är avgörande för kvinnans upplevelse (Aléx & Hammarström 2004; Halldén et al., 2009). Det här stärks av Kjelsvik et al. (2019) som visar i sin studie att kvinnor som är ambivalenta i sitt abortbeslut är i stort behov av stöd och att vårdpersonalen sätter sig in i deras situation.

Aborter beskrevs i resultatet ofta som dramatiska och skedde under ovanliga omständigheter. Påfallande lite utrymme gavs i artiklarna för berättelser eller skildringar av abort som en okomplicerad händelse. Beskrivningar där en kvinna fått göra abort med hand- och fotfängsel skildrades. Även redogörelser om ett foster som på grund av felaktig diagnostisering, aborteras i vecka 30 och berättelsen om en kvinna som tvingades utföra abort på grund av att varit närvarande vid ett terrorattentat. Det här är extrema ytterligheter som skildras och tidigare forskning menar att abort ofta framställs i media som mer dramatisk, riskfylld och farlig än vad det är (Sisson & Rowland, 2017). Weibull och Wadbring (2014) beskriver att häpnadsväckande vinklingar och starka rubriker skapar nyfikenhet och läslust hos konsumenten vilket är viktigt för kvällstidningarna då de är ute efter att sälja antal lösnummer och sidvisningar. De menar vidare att risken med hög frekvens och rapportering av sällsynta och dramatiska händelser kan medföra en normalisering av dessa vilket inte överensstämmer med verkligheten. Weibulls och Wadbrings (2014) förklaring ses som rimlig orsak till varför den här studiens resultat inte under alla avseenden är representativ mot den forskning som finns inom abort och abortvård. Den makt massmedia besitter i framställningen av abort bör bli mer nyanserad och lämna mer utrymme för att beskriva hur majoriteten av aborterna utförs och upplevs.

Förhållandevis lite utrymme gavs för positiva upplevelser i samband med abort. Endast ett fåtal artiklar beskriver känslor som frihet och upplevd autonomi. Något som ses i tidigare forskning, av kvinnors upplevelse av abort, är att känslorna ofta är delade vid ett abortbeslut. Sorg och ångest blandas ofta med en känsla av lättnad men att det är ovanligt att ångra sitt abortbeslut. Vidare ses att kvinnor är positiva till den rättighet en abort medför men att man kan ha negativa känslor till den egna aborten (Gemzell Danielsson, 2015; Hallden et al., 2009; Alex & Hammarström, 2004). Rocca et al. (2020) studie visar liknande resultat där få kvinnor upplever endast negativa känslor som ånger av abort. Studien visar att de negativa känslorna de upplever sällan har med själva aborten i sig att göra. Snarare handlar det om en komplex sociokulturell och normativ förväntan där samhällets stigma av abort är inblandad. Massmedias generösa utrymme till abort som ångestfull och skambelagd kan vara oroande då den inte står i proportion till majoriteten av aborter.

I resultatet för denna studie framkom att abort och abortvården beskrevs genom statistik. En positiv utveckling gällande att aborter utförs tidigare i graviditetsveckor ses. Även fler aborter skedde okomplicerat i hemmet men fick förhållandevis lite massmedialt utrymme jämfört med sällsynta och dramatiska skildringar. Vikten av att normalisera och sprida en positiv bild av abort i massmedia menar Purcell et al. (2014) minskar stigmatiseringen av abort i samhället. Massmedia bör därför uppmuntras att lyfta den positiva bilden av abort. Detta styrks av Weibull och Wadbring (2014) och Hadenius och Weibull (2005) som menar att massmedia bär ett stort ansvar då läsaren skapar sig en bild av ett icke självupplevt fenomen utifrån massmedias rapportering.

Det framkom i resultatet en bild av svåra etiska dilemman i abortvården där sena aborter och fosterslektering togs upp. Diskussionen handlade om livduglighetsgränsen och foster som

visade livstecken efter abort. Resultatet visade att när vårdpersonal utfört livsuppehållande åtgärder på foster som visat livstecken skapades det debatt där det framhövdes att en översyn över livsduglighetsgränsen borde genomgå. Detta för att minska risken för vårdpersonal att ställas inför dessa etiska dilemman i abortvården. Etiska dilemman hos vårdpersonal lyfts och (Andersson et al. 2014), (Lindström et al. 2011) och (Christensen et al. 2013) menar att handhavandet av ett foster kan av barnmorskor upplevas som svårt i abortvården. Christensen et al. (2013) menar vidare att detta etiska dilemma står i kontrast till den känsla av yrkesstolthet som kan uppstå över att få vara med att stötta kvinnan i hennes beslut vilket är i linje med barnmorskans kompetensbeskrivning (2018) där kvinnans rätt till autonomi och självbestämmande är i fokus. Anmärkningsvärt i resultatet för denna studie var det stora fokus på sena aborter och foster som visar livstecken efter aborten, något Socialstyrelsen (2018) menar är mycket ovanligt och majoriteten av aborterna görs före 9:e graviditetsveckan.

Även selektering av foster på grund av kön och olika diagnoser lyftes i resultatet där man spådde en ökning av abortselektering i framtiden. Purewal och Eklund (2018) menar att könsslekteriva aborter är en pågående debatt i Europa som är politiskt laddad och att det finns få bevis för att könsslektering är ett utbrett problem, men att det kan förekomma i liten skala i fåtal länder runtom i Europa. Politiker och beslutsfattare bör ta forskning och evidens i beaktande vid diskussion om att förändra abortlagar och eller rutiner för att förhindra könsslektering. Risker med ändringar i lagen i ett land som Sverige skulle istället kunna leda till att kvinnor som önskar utföra abort blir begränsade i sin reproduktiva hälsa och autonomi. De menar vidare att det juridiskt är problematiskt att genomföra utan att kränka kvinnan i den fria aborträtten.

Ett oväntat fynd i resultatet var det politiska engagemang som upptog stor del av abortdebatten. Inte sällan framkom hätska debatter och smutskastning mellan politiker. Woodruff et al. (2019) menar att abort tenderar att framställas, i massmedia, som en politisk fråga snarare än en hälsofråga där abort är en rättighet inom den reproduktiva sexuella hälsan. Den offentliga diskursen kan påverka politiken kring abort. Den kan även påverka allmänhetens syn på abort är vilket leder till att massmedia är en viktig del av opinionsbildningen (Woodruff et al., 2019; Hadenius & Weibull, 2005). Enligt tidigare forskning om svenska politikernas ståndpunkt i abortfrågan menar Sydsjö (2012) att politiker har bristande kunskap om abort och Sveriges rådande abortlag, vilket politikerna själva medgav. Sydsjö menar vidare att mer kunskap i abortfrågan i förlängningen skulle bidra till en mer nyanserad bild och mer öppet debattklimat i Sverige. Konsekvensen av hätska debatter och smutskastning där ytterligheter ställs mot varandra kan därför på sikt påverka den enskilda individen. En mjukare och mer nyanserad debatt kan enligt Weibull och Wadbring (2014) minska stigmat och därigenom leda till minskat tabu och känslor av skuld och skam. Något som författarna till den här studien tänker kan sikt, för den enskilda kvinnan leda till hennes känsla av autonomi stärks vilket är centralt inom barnmorskans profession.

Ett annat intressant fynd sågs i resultatet där samvetsfrihet i abortvården debatteras. Den ena sidan som lyftes var för samvetsfrihet medan andra sidan förkastade och problematiserade samvetsfrihet och likställde det med vårdvägran. Enligt SFOG (2018) står vårdpersonal i Sverige utanför samvetsfriheten då hen är förpliktigad att utföra alla arbetsmoment som ingår i professionen. Fleming et al. (2018) menar att det i debatten om samvetsfrihet finns för lite forskning som utförts av de som utövar abortvården i praktiken och att det på grund

av det uppstått ett kunskapshål mellan praktik och befintlig litteratur. Keogh et al. (2019) lyfter även fram kvinnan som en aspekt i samvetsfrihetsfrågan och menar att samvetsfrihet hos vårdpersonal påverkar kvinnan då det kan fördröja och försvåra tillgängligheten av abortvård i samhället. Känslor av skuld och skam kan uppstå hos kvinnan om den hon möter är för samvetsfrihet och vägrar utföra abort.

Författarna anser att den här studiens resultat är av stor vikt för barnmorskor för att öka kunskapen om dagstidningars framställande av abort. Genom denna kunskap kan barnmorskan stödja den enskilda kvinnan, hennes autonomi, reproduktiva och sexuella rättigheter samt för att stå upp för den svenska abortlagen.

Konklusion

Ovanliga och dramatiska aborter och aborthändelser framställs i massmedia framför den okomplicerade majoritetsaborten. Känslor av skuld och skam framställs parallellt med abortstigmat i samhället. Konflikten mellan kvinnas rätt till autonomi och fostrets rätt till liv är central. Skildringen av abort och abortvård i svenska tidningar är problematisk då synen på abort i samhället riskerar att stigmatiseras därmed i slutändan drabba kvinnans autonomi och reproduktiva, sexuella rättigheter. Genom resultatet i den här studien kan barnmorskan fortsätta sitt arbete för att minska stigmatiseringen kring abort i samhället och stärka kvinnans autonomi.

Förslag på klinisk tillämpning

Genom den här studien om hur abort framställs i tidningar i Sverige, har kunskapen om hur samhället ser på abort och abortvården öka. Resultatet i den här studien kan bidra till ökad kunskap om framställandet av abort i massmedia, samhällsdebatten och stigmatisering av abort i förlängningen kan påverka den enskilda kvinnan. Barnmorskan möter dagligen i sin profession dessa kvinnor och ställs inför situationer där hen förväntas bemöta, bekräfta och normalisera och därigenom minska eventuella känslor av oro, skuld och skam. Den här studiens framkomna resultat kan underlätta för barnmorskan att försvara kvinnors rätt till autonomi och värna om den svenska abortlagen vilken anses vara en stark symbol för kvinnors rättigheter och autonomi i det Svenska samhället.

Förslag på fortsatt forskning

Intressant hade varit att se vidare forskning på hur abortens framställande i massmedia påverkar opinionen i samhället och i förlängning den enskilda kvinnan. Även framtida forskning på hur abort framställs i sociala medier vore intressant. Under studiens gång framkom frågeställningar i hur massmedias framställning av abort och abortvård med dess eventuella påverkan på samhället och den enskilda kvinnan kan påverka barnmorskan i hans profession och yrkesutövande och forskning inom dessa områden hade därför varit önskvärt.

REFERENSER

Abort. (2019). I *Nationalencyklopedin*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/abort>

Abortlagar i världen. (2019). I *Nationalencyklopedin*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/abort/sociala-aspekter/abortlagar-i-världen>

Alex L, & Hammarstrom A. (2004). Women's experiences in connection with induced abortion - a feminist perspective. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 18(2), 160–168. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cin20&AN=106759890&site=ehost-live>

Ali, L. & Skärsäter, I. (2017). Att använda internet vid datainsamling. I M, Henricsson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*. (s. 217-230). Studentlitteratur

Allotey-Reidpath KD, Allotey P, Reidpath DD. Nine months a slave: when pregnancy is involuntary servitude to a foetus. *Reprod Health Matters*, 2018;26(52):1451173. doi:10.1080/09688080.2018.1451173

Andersson, I.-M., Gemzell-Danielsson, K., & Christensson, K. (2014). Caring for women undergoing second-trimester medical termination of pregnancy. *Contraception*, 89(5), 460–465. <https://doi.org/10.1016/j.contraception.2014.01.012>

Autonomi. (2019). I *Nationalencyklopedin*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/autonomi>

Berg, M. (2014). Vårdandets värdegrund vid barnafödande. Berg, M., I Lundgren, I. (red.). Att stödja och stärka vårdande vid barnafödande. Studentlitteratur.

Boland, R. (2010). Second trimester abortion laws globally: actuality, trends and recommendations. *Reproductive Health Matters*, 18(36), 67–89. [https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1016/S0968-8080\(10\)36521-9](https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1016/S0968-8080(10)36521-9)

Borgfeldt, C., Åberg, A., Anderberg, E. & Andersson, U-B. (2010). *Obstetrik och gynekologi*. Studentlitteratur.

Christensen, A V., Christiansen, A H., & Petersson, B. (2013). Faced with a dilemma: Danish midwives' experiences with and attitudes towards late termination of pregnancy. *Scandinavian Journal of Caring*, 27, 913–920. doi: 10.1111/scs.12004

Dagstidning. (2019). I *Nationalencyklopedin*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/dagstidning>

Dahlberg, K. (1997). Kvalitativa metoder för vårdvetare. Studentlitteratur.

- Danielsson, E. (2017). Kvalitativ innehållsanalys. I M, Henricsson (Red.). *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*. (s. 285-297). Studentlitteratur.
- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative content analysis: A focus on trustworthiness. *Sage Open*, 4(1), 2158244014522633. doi: 10.1177/2158244014522633
- Faxelid, E. Gemzell-Danielsson, K. (2009). Inducerad abort. Kaplan, A. Hogg, B. Hildingsson, I. Lundgren, I. (Red), *Lärobok för barnmorskor*. (s. 543-552). Studentlitteratur.
- Fleming, V., Frith, L., Luyben, A., & Ramsayer, B. (2018). Conscientious objection to participation in abortion by midwives and nurses: a systematic review of reasons. *BMC Medical Ethics*, 19(1), N.PAG. <https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1186/s12910-018-0268-3>
- Forsberg, C. Wengström, Y. (2015) *Att göra systematiska litteraturstudier* (4 Uppl.). Natur och Kultur
- Gemzell Danielsson, K. (2015) Abort och sterilisering. I P O, Janson. B-M, Landgren. (Red.), *Gynekologi*. (s. 137-151). Studentlitteratur.
- Gemzell Danielsson, K. (2016). Abortvård. I H. Lindgren, K. Christersson, A-K. Dykes. (Red.). *Reproduktiv hälsa - barnmorskans kompetensområde*. (s.95-102). Studentlitteratur.
- Gissler M, Fronteira I, Jahn A, Karro H, Moreau C, Oliveira da Silva M, Olsen J, Savona-Ventura C, Temmerman M, & Hemminki E. (2012). Terminations of pregnancy in the European Union. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 119(3), 324–332. <https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1111/j.1471-0528.2011.03189.x>
- Graneheim, U. H., Lindgren, B.-M., & Lundman, B. (2017). Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. *Nurse Education Today*, 56, 29–34. <https://doiorg.libraryproxy.his.se/10.1016/j.nedt.2017.06.002>
- Hadenius, S. & Weibull, L. (2005) *Massmedier, En bok om press radio & TV*. Albert Bonniers Förlag.
- Halldén B, Christensson K, & Olsson P. (2009). Early abortion as narrated by young Swedish women. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 23(2), 243–250. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2008.00612.x>
- Henricsson, M. Billhult, A. (2017). Kvalitativ metod. I M, Henricsson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*. (s. 111-117). Studentlitteratur.
- Karlsson, E. K. (2017). Informationssökning. I M. Henricsson (Red.). *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s.81-97). Studentlitteratur.

Keogh, L. A., Gillam, L., Bismark, M., McNamee, K., Webster, A., Bayly, C., & Newton, D. (2019). Conscientious objection to abortion, the law and its implementation in Victoria, Australia: perspectives of abortion service providers. *BMC Medical Ethics*, 20(1), 1–10. <https://doi.org/10.1186/s12910-019-0346-1>

Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M, Henricsson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*. (s. 57-77). Studentlitteratur.

Kjelsvik, M., Sekse, R. J. T., Moi, A. L., Aasen, E. M., Nortvedt, P., & Gjengedal, E. (2019). Beyond autonomy and care: Experiences of ambivalent abortion seekers. *Nursing Ethics*, 26(7–8), 2135–2146. <https://doi.org/10.1177/0969733018819128>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2:a uppl.). Studentlitteratur.

Lindström, M., Wulff, M., Dahlgren, L., & Lalos, A. (2011). Experiences of working with induced abortion: focus group discussions with gynaecologists and midwives/nurses. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 25(3), 542–548. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2010.00862.x>

Lundman, B. Hällgren Graneheim, U. (2017). Kvalitativ innehållsanalys. I M, Granskär, B, Höglund- Nielsen (Red.), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. (s. 211-225). Studentlitteratur.

Makenzius, M., Tydén, T., Darj, E., & Larsson, M. (2013). Autonomy and dependence - experiences of home abortion, contraception and prevention. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 27(3), 569–579. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2012.01068.x>

Marsal, K., Hagberg, H. & Westgren, M. (2014). Fostrets utveckling och fysiologi. I H. Hagberg, K. Marsal & M. Westgren (Red.), *Obstetrik*. s. 37-51. Studentlitteratur.

Mauri, P. A., & Squillace, F. (2017). The experience of Italian nurses and midwives in the termination of pregnancy: a qualitative study. *European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 22(3), 227–232. <https://doi.org/10.1080/13625187.2017.1318846>

Massmedier. (2019). I *Nationalencyklopedin*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/massmedier>

Myndigheten för press, TV och radio. (2019) *Mediekonsumtion*. <https://www.mpr.se/sv/mer-om-media/medieutveckling/mediekonsumtion/>

Myndigheten för press, TV och radio. (2017) *Medieutbud*. <https://www.mpr.se/Documents/Publikationer/Medieutveckling/Medieutbud/Medieutveckling-2017-Medieutbud.pdf?epslanguage=sv>

Mårtensson, J. & Fridlund, B. (2017). I M, Henricsson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*. (s. 425-436). Studentlitteratur.

Polit, D. F., & Beck, C.T. (2016). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice*. (10th ed). Lippincott Williams & Wilkins.

Priebe, G. & Landström, C. (2017). Den vetenskapliga kunskapens möjligheter och begränsningar - Grundläggande vetenskapsteori. I M, Henricsson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*. (s. 25-41). Studentlitteratur.

Pressetik. (2019). I *Nationalencyklopedin*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/pressetik>

Purcell, C. Hilton, S & McDaid, L. (2014) The stigmatisation of abortion: a qualitative analysis of print media in Great Britain in 2010, *Culture, Health & Sexuality*, 16(9), 1141-1155, DOI: 10.1080/13691058.2014.937463

Purewal, N., & Eklund, L. (2018). ‘Gendercide’, abortion policy, and the disciplining of prenatal sex-selection in neoliberal Europe. *Global Public Health*, 13(6), 724–741.
<https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1080/17441692.2017.1289230>

RFSU. (2019). *Abortmotstånd*. <https://www.rfsu.se/vad-vi-gor/i-sverige/fragor-vi-jobbar-med/ratten-till-abort/abortmotstand-idag/>

RFSU. (2018). *Aborträttens historia*. <https://www.rfsu.se/vad-vi-gor/i-sverige/fragor-vi-jobbar-med/ratten-till-abort/abortrattens-historia/1938-den-forsta-abortlagen/>

Rocca, C. H., Samari, G., Foster, D. G., Gould, H., & Kimport, K. (2020). Emotions and decision rightness over five years following an abortion: An examination of decision difficulty and abortion stigma. *Social Science & Medicine*, 248, N.PAG.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.112704>

Rynning, E., Axelsson, E., Sanden, U. (2014) Juridiska aspekter på obstetrik. I H, Hagberg., K, Marsal., M, Westergren. (Red.), *Obstetrik*. Studentlitteratur

Sandman, L & Kjellström, S. (2018). *Etikboken - Etik för vårdande yrken* (2:a uppl.). Studentlitteratur.

SFS 1974:595. *Abortlagen*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/abortlag-1974595_sfs-1974-595

SFS 1949:105. *Tryckfrihetsförordningen*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tryckfrihetsforordning-1949105_sfs-1949-105

SFS 1991:1469. *Yttrandefrihetsgrundlagen*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/yttrandefrihetsgrundlag-19911469_sfs-1991-1469

Sisson, G., & Rowland, B. (2017). “I was close to death!”: abortion and medical risk on American television, 2005-2016. *Contraception*, 96(1), 25–29.
<https://doi.org.libraryproxy.his.se/10.1016/j.contraception.2017.03.010>

Socialstyrelsen. (2019). *Socialstyrelsens föreskrifter om abort*. <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmannarad/konsoliderade-foreskrifter/200915-om-abort2/>

Socialstyrelsen. (2018). *Statistik om aborter*. <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistikammen/aborter/>

Socialstyrelsen. (2019). *Vem får utföra abort?* <https://vemfargoravad.socialstyrelsen.se/arbetsuppgifter/vem-far-utfora-abort>

Socialstyrelsen. (2015). *Abortstatistik 2014*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2015-9-4.pdf>

Statens medieråd (2018) *Tryck- och yttrandefrihet*. <https://statensmedierad.se/larommedier/juridikochmedier/tryckochyttrandefrihet.406.html>

Svenska barnmorskeförbundet. (2018). *Kompetensbeskrivning för legitimerad barnmorska*. Svenska barnmorskeförbundet.

Svenska barnmorskeförbundet. (1999). *Den internationella etiska koden för barnmorskor*. Svenska barnmorskeförbundet.

Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi. (2018). *Inducerad abort*. (Rapport 78). <https://www.sfog.se/natupplaga/ARGrappor9792c7d5-5648-475e-bee6-81478b0d9323.pdf>

Sverige. (2019). *I nationalencyklopedin*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sverige>

Sydsjö, A., Josefsson, A., Bladh, M., Muhrbeck, M., & Sydsjö, G. (2012). Knowledge and attitudes of Swedish politicians concerning induced abortion. *European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 17(6), 438–450. <https://doi.org/10.3109/13625187.2012.719656>

Tännsjö, T. (1998) *Vårdetik*. (3:e uppl.), Thales.

Thuren, T. (2019) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Liber AB.

Zureick, A., Kahn, A., Chen, A., & Reyes, A. (2018). Physicians challenges under El Salvador's criminal abortion prohibition. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 143(1), 121-126. <https://doi.org/10.1002/ijgo.12596>

Vetenskapsrådet (2019). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

WHO. (2012) *Safe abortion: Technical and policy guidance for health systems*. https://www.who.int/reproductivehealth/publications/unsafe_abortion/9789241548434/en/

WHO. (2019) Preventing unsafe abortion. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preventing-unsafe-abortion>

Weibull, L., & Wadbring, I. (2014). *Massmedier: Nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet* (11:e uppl.). Ekerlid.

Woodruff, K. (2019). Coverage of Abortion in Select U.S. Newspapers. *Women's Health Issues*, 29(1), 80–86. <https://doi.org/10.1016/j.whi.2018.08.008>

BILAGOR

Bilaga 1 - Arbetsfördelning

Felicia Karlsson	Sofia Kilstam
Ämnesval	Ämnesval
Formulering av syfte	Formulering av syfte
Studera metodlitteratur	Studera metodlitteratur
Utformning och formulering av metod	Utformning och formulering av metod
Sökning av tidigare forskning som vetenskapliga artiklar och relevant litteratur till bakgrund	Sökning av tidigare forskning som vetenskapliga artiklar och relevant litteratur till bakgrund
Formulering och korrekturläsning av bakgrund	Formulering och korrekturläsning av bakgrund
Formulering av definitioner och terminologi	Formulering av definitioner och terminologi
Formulering av inledning och problemformulering	Formulering av inledning och problemformulering
Sammanställning av etiska riktlinjer	Sammanställning av etiska riktlinjer
Utformning av layout	Utformning av layout
Datainsamling i mediearkivet	Datainsamling i mediearkivet

Analysprocess av insamlade data	Analysprocess av insamlade data
Resultat och framtagande av subkategori, kategori och tema	Resultat och framtagande av subkategori, kategori och tema
Metod- och resultatdiskussion	Metod- och resultatdiskussion
Sammanställning av konklusion, förslag på klinisk tillämpning och fortsatt forskning	Sammanställning av konklusion, förslag på klinisk tillämpning och fortsatt forskning
Referenshantering och referenslista	Referenshantering och referenslista
Formalia och formulering av förord	Formalia och formulering av förord
Formulering av sammanfattning och abstract	Formulering av sammanfattning och abstract
Skapa tabeller och bilagor	Skapa tabeller och bilagor
Respondent och opponering	Responedentskap och opponering

Bilaga 2 - Inkluderade tidningsartiklar i dataanalysen

Titel på artikel	Tidning	Kategori	Subkategori
“Alla vet att diskrimineringen av halva är	Dagens nyheter	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
“Jag är inte förespråkare för Livets ordskolan”	Expressen	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
“Alla vet att diskrimineringen av halva jordens befolkning..”	Dagens Nyheter	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Aborträtt en förutsättning för ett jämställt samhälle	Dagens Nyheter	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Det är otroligt irriterande att höra medelålders och äldre män uttrycka sin åsikt om abort	Expressen	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Inget land tvingar föräldrar att donera sina organ	Dagens nyheter	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Abortmotståndarna kunde väl åtminstone sluta hyckla	Dagen nyheter	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Ministern rasar: “provocerande”	Aftonbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
“Vi kommer aldrig kompromissa med kvinnors rätt att bestämma över sina egna kroppar”	Svenska Dagbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Livsfarlig politik för kvinnor	Aftonbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Per Anger-priset till aborträttsskämpe	Svenska Dagbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Kvinnans autonomi
Så lyckades SD locka över kvinnor inom sjukvården	Dagens nyheter	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Barnets rätt till liv
Jag läser de kvinnliga 40-talisterna som vissa män läser krigshistoria	Aftonbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Barnets rätt till liv
Abortmotståndaren: Nu är de unga tjejerna som engagerar sig	Svenska dagbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Barnets rätt till liv
De går över lik i kampen att frånta kvinnor makten över sina kroppar	Aftonbladet	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Barnets rätt till liv
Barnkunskap borde läras ut	Metro	Kvinnans rätt till autonomi och fostrets rätt till liv	Barnets rätt till liv
Linda Bengtzings viktiga beslut - för familjen	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Bianca Ingrossos hemlighet - nu orkar hon	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och	Kvinnors upplevelse

berätta		skildring av svensk abortvård	
Den obegripliga tiden	Dagens nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Pernilla, Johanna & Karolina berättar: Därför gjorde vi abort	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Pia Johansson om sin svåra tid	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Bianca Ingrossos stora smärta - Tar nytt beslut	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Första gången jag mördade ett barn var för sex år sedan	Metro	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
“Det känns som om vi är på väg mot skyarna”	Svenska Dagbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Rebeckas tragiska beslut: Tvingades göra abort - för att själv..	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
TV4 klippte bort Karins avslöjande	Aftonbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Kvinnors upplevelse
Sjukhus polisanmält efter sen abort	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Abortfel utreds som vållande till annans död	Dagens nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Inget brott med abort i vecka 30	Svenska dagbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
“Ofött barn kan inte vara målsägande”	Dagens nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Mannen klippte av håret på sin flickvän - Döms för misshandel	Aftonbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
JO-kritik efter abort med fotfängsel	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Saga Berlin gjorde abort efter terrorn	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Nedlagd förundersökning om abort	Dagens nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Rebeckas tragiska beslut: Tvingades göra abort - för att själv..	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Sällsynta och dramatiska aborter
Har aborterna mist sitt stigma i populärkulturen?	Dagens Nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Allt färre tonåringar i Sverige gör abort	Aftonbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Hur går det till? 4 tabletter	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten

Expert: Det finns ingen medicinsk gräns vid vecka 12	Dagens Nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
84	Svenska Dagbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Tonårsabortet halverade på tio år	Svenska Dagbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Allt fler slutför abort i hemmet	Dagens Nyheter	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Allt fler väljer att slutföra aborten hemma enligt Socialstyrelsen	Metro	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Är du nöjd med svensk abortlagstiftning	Aftonbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Så kan Sverige få ner antalet aborter	Expressen	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
En av tio vill begränsa i aborträtten	Aftonbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Ny studie: Ingen större självmordsrisk efter att ha gjort en abort	Aftonbladet	Kvinnors upplevelse av abort och skildring av svensk abortvård	Den okomplicerade aborten
Tove Lifendahl: Frestande fusk när frågorna är svåra	Svenska dagbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Drömmen föddes tidigt	Dagens nyheter	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
SD:s politik förödande för kvinnors rättigheter	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Bush Thor: barnmorskor ska få vägra utföra abort	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Låt inte SD sabotera kvinnors rättigheter	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
KD bjuder in USA:s abortmotståndare	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Vårdvägrare bör inte få vårdjobb	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
SD-toppen: Barnmorskor skall kunna välja bort abort	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Jobbet som barnmorska är ingen härlig lyckovärld	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Planen för att slippa kritiken	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
L:s språkspel skickar farliga signaler	Svenska dagbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet
Er "nya feminism" är bara unken KD	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Samvetsfrihet

“Fri abort borde inte ge rätt att välja bort flickfoster”	Dagens nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Fosterselektering
Ny forskning visar genernas stora betydelse	Svenska Dagbladet	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Fosterselektering
Sandra trotsade läkaren: “Ville att jag skulle göra abort”	Expressen	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Fosterselektering
“Vi säger aldrig vad som är rätt eller fel”	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Fosterselektering
“Vuxna med Downs hamnar lätt i kläm”	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Fosterselektering
“Vi måste prata om aborträtten”	Expressen	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Sent aborterade foster ska inte återupplivas	Dagens nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Maria Ludvigsson: Vill du verkligen veta vad Feticid är?	Svenska dagbladet	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Vägvisare på liv och död	Aftonbladet	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Ingen ändrad lag för sena aborter	Expressen	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Ledare: Nej, feticid är inte att döda barn	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Maria Ludvigsson: När aborträtt och rätt till liv krockar	Svenska Dagbladet	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
“Abort är alltid ett etiskt dilemma om liv”	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Gynekolog kritisk mot JO-förslag om abortlagen	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
“Ändra lagen då risken ökat för att livsdugliga foster aborteras..”	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Backar om krav på abortgränser	Svenska Dagbladet	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
I korthet. SD slopar kravet på abortgränser	Dagens nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Socialstyrelsens besked om sen aborterade foster- ska inte återupplivas	Metro	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Enighet om vård av foster	Svenska dagbladet	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Myndigheten: utred gräns för abort	Expressen	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken
Regeringen ändrar inte lagen för sena aborter	Dagens Nyheter	Medicinsk-etiska dilemman i abortvården	Livsduglighet och foster som visar livstecken

“Politiker ska inte besluta om abortgräns”	Dagens nyheter	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Se upp för SD- partiet som inte gillar kvinnor	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
SD:s nya profil för sänkning av abortgräns	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Gammal mötte ung i debatt om aborträtten	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Annie Lööf om Åkessons abortpolitik: “Förbannad”	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Runar Sörgaard höll väckelsemöte ihop med Jimmie Åkesson	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Välfärden ska gå till svenska medborgare först	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Regeringen ändrar inte lagen för sena aborter	Dagens Nyheter	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Ewa Stenberg: Abortfrågan är KD:s akilleshäls	Dagens nyheter	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Långt från alabama - och så måste det förbli	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Dags att sluta vingla mot SD	Aftonbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Katolska kyrkan i abortstrid - hotar att lämna missionsråd	Metro	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Reaktionär	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Migranternas värderingar kartlagd i ny studie	Svenska dagbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Påven: Abort är att hyra mördare	Metro	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Påven skapar debatt	Metro	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
“Påvens uttalande om abort avslöjar en tveksam etik”	Dagens nyheter	Det politiska spelet och religiösa övertygelser	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Abort kritiserade abort igen	Svenska dagbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Inget lagom i KD:s syn på aborter	Dagens nyheter	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Sverige håller emot abortmotståndet	Svenska Dagbladet	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
SD-Bieler om sänkt abortgräns: “inte särskilt märkligt”	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser

Ministern sågar SD:s abortförslag	Expressen	Religion, kulturella aspekter och det politiska spelet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Skyttedal pressades om synen på aborträtten	Dagens nyheter	Det politiska spelet och religiösa övertygelser	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Adaktusson bryter tystnaden	Dagens nyheter	Det politiska spelet och religiösa övertygelser	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Adaktusson vägrar fortfarande stå upp för aborträtten	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelser	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
SD-toppen: Abort är ingen fråga för Bryssel	Dagens nyheter	Det politiska spelet och religiösa övertygelser	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Magnus Betné: Konservativa dårar har en falsk bild av abort	Metro	Det politiska spelet och religiösa övertygelser	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Röstade emot abort 22 gånger	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Skyttedal: Jag skulle inte ha röstat så	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Borgerlig feminism verkar hata kvinnor	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
SD-toppen: EU ska skippa abortfrågan	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Lars Adaktusson röstade mot abort 22 gånger i EU	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
Sverige blir till "Handmaids tale" om SD får bestämma	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelser
KD:s Sverige 2025: Frihet att vara kristen och hemmafru	Svenska dagbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Frågorna där SD vacklat: Vem ska få adoptera?	Svenska dagbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
SD på väg att överge krav på sänkt abortgräns	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Kristina Lindquist: Jimme Åkesson har rätt-abortfrågan är...	Dagens nyheter	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Skyttedal i skottlinjen	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Hägglund: Han uttrycker en okänslighet	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Ann Linde: Du kan inte både vara aktivist och minister	Svenska dagbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Du hycklar om EU och aborträtten, Björk	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Åkesson vänder om abort: "Jag har drivit det"	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse

SD får aldrig trampa ner vår kamp	Aftonbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
“Hon har spelat sina kort rätt”	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
Ebba Hermansson, 22, försvarar aborträtt	Expressen	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse
De oväntade regeringarna - om sakpolitiken avgör	Svenska dagbladet	Det politiska spelet och religiösa övertygelse	Det politiska spelet och religiösa övertygelse